

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

1025 година од крштења Русије

Светиње Српске Цркве – Босна и Херцеговина

Манастир Ловница

Манастир Ловница (Ломница) се налази у Доњем Бирчу, у општини Шековићи, у Републици Српској, БиХ. Манастир се налази на извору речице Ловнице (притоке Дрињаче) по којој је и добио име. Од Папраће је удаљен 12 km, а од Шековића 2 km.

Манастирска црква је посвећена Светом Великомученику Георгију. Према предању, Ловницу је саградио краљ Драгутин Немањић који је управљао и северноисточном Босном. Данашња црква манастира Ловница грађена је после об-

нове Пећке Патријаршије, шездесетих или седамдесетих година XVI века. Кроз историју је манастир Ловница више пута страдао и палjen, али је трудом верујућих обнављан и опет оживљавао. Ловница је данас активан женски манастир у саставу Епархије зворничко-тузланске.

Дана 22. јула о. г. Његово Преосвештенство Епископ зворничко-тузлански Г. Хризостом посетио је манастир Ловницу, и одушевио се лепотом околне природе и чистоћом и уредношћу овог манастира.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1113–1114

4

Званична посета:
Патријарх српски Иринеј у посети
Руској Православној Цркви

7

Посланица поводом 1025.
годишњице крштења Русије
Патријарх московски Кирил

14

Изјава поглавара и представника
помесних Православних Цркава
поводом празновања 1025.
годишњице крштења Русије

16

Парафос жртвама
Отаџбинског рата
О. С.

17

Духовно вече у Жаркову
М. М. А.

18

Разговор са писцем
Александром Гаталицом
Човек не може
да опстане без вере
Славица Лазић

21

Одговор
Митрополиту Амфилохију
Презванијер др Зоран Ђуровић

24

Тројезични крсни натпис
(Јн. 19, 20)
др Предраг Драјутиновић

26

Нематеријална баштина Србије
др Биљана Џинџар Косић

28

Нека буде што бити не може
Светлана Новићић

30

У манастиру
Светог Саве Освећеног
Драјан Вукић

32

21. конгрес тумача
Светог Писма Старог Завета
Протојакон Зоран Андрић

34

Високо образовање СПЦ
у 20. веку (шести део)
др Александар Раковић

36

„Слушајте официре који су живи“
Живорад Јанковић

38

Свет књиге

39

Вести из прошлости

40

Наука, уметност, култура...

42

Кроз хришћански свет

44

Из живота Цркве

На насловној страни:

**Са сусрета српског и руског патријарха
у Даниловском манастиру у Москви
(17. јула 2013. године)**

Фотографија: С. Власов (<http://www.patriarchia.ru>)

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Епископ зворничко-тузлански Хризостом

Главни и одговорни уредник
Презванијер мр Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Бајон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Борбе Остојић

Чланови редакције
Презванијер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двоброј.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

**Уплате не слати поштанском упутнициом!
Не слати девизне чекове до даљијег!**

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број:

145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH, Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LLIKRSBG)
Beneficiary: RS55145007080000135615
Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786

e-mail: pravoslavje@spcrs.rs – редакција

pravoslavje@spcrs.rs – претплата

marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији.
Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају
ставове аутора.

Дизајн: Соба.rs
Графичка припрема: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф./факс: 052/717-522, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 – Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ
Капеларије за сарадњу са црквама
и верским заједницама Владе Републике Србије

ПОВОДОМ 1025. ГОДИШ

Патријарх српски Иринеј у пос

Негова Светост Патријарх српски Г. Иринеј отпутовао је 16. јула 2013. г. са београдског аеродрома „Никола Тесла“ за Москву. Пратњу Патријарха Српског чине: Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, Епископи новограчаничко-средњезападноамерички Лонгин, бачки Иринеј и рашко-призренски Теодосије, старешина Подворја Московске Патријаршије у Београдуprotoјереј Виталиј Тарасјев, Архимандрит Арсеније (Главчић), protoјереј-ставрофор др Радомир Поповић, protoјереј-ставрофор Гојко Перовић, ректор Цетињске богословије, protoјакон Радомир Перчевић и ђакон Александар Секулић, као и проф. др Војислав Миловановић, протонеимар Храма Светог Саве на Врачару. Чин путешествујућих у Саборној цркви служио је Епископ липљански Г. Јован, уз саслужење protoјереја-ставрофора Петра Лукића, protoјереја-ставрофора Саве Јовића, и protoјакона Стевана Рапајића.

На московском аеродому „Шереметјево“ Патријарха Иринеја и делегацију наше Цркве срдечно су дочекали Митрополит рјазански и михаиловски Павле; викарни епископи Патријарха Московског: истрински Арсеније и воскресенски Сава, као и protoјереји Николај Балашов и Игор Јакимчук из Одељења за међуцрквене односе. Дочеку су присуствовали Епископ моравички Антоније, настојатељ Подворја Српске Цркве у Москви, и г. Славенко Терзић, амбасадор Србије у Руској Федерацији.

Молебан у Даниловском манастиру

У четвртак, 17. јула, Патријарха српског Иринеја и његову пратњу у Патријаршијској и Синодалној резиденцији у Даниловском манастиру срдечно је дочекао и поздравио Патријарх московски и све Русије Кирил. У присуству Патријарха Кирила, Патријарх Иринеј је одслужио благодарење у Храму Свих Светих. Чину благодарења молитвено су присуствовали чланови српске делегације, као и Митрополит волоколамски Иларион, директор Одељења спољних црквених послова Московске Патријаршије, Митрополит рјазански и михаиловски Павле, Епископ солнечногорски Сергије, protoјереји Владимир Диваков, Николај Балашов и Игор Јакимчук и protoјакон Владимир Назаркин. По завршетку молитвеног чина, Патријарх Кирил је поздравио Патријарха Српског речима: „Ваша Светости, возљубљени у Господу брате! Желим да Вас срдечно поздравим данас као драгог и поштованог госта Руске Православне Цркве у првопрестолном граду Москви. Налазимо се у просторијама Патријарашке и Синодал-

не резиденције Даниловског манастира, у месту мојих свакодневних послова, а где се одржава и већина седница Светог Синода. Овде примамо високе госте наше Цркве. Овај манастир, најстарија обитељ у Москви, основан је у 13. веку, и тако је вршњак Цркве Светог Саве. Посебно ми је пријатно што сте нас посетили како бисмо за време боравка Ваше Светости прославили успомену на велике светитеље Руске Цркве: Преподобног Сергија Радоњешког и Свете равноапостолне кнегињу Олгу и кнеза Владимира. Ваша жеља да учествујете у свечаностима поводом 1025. годишњице крштења Русије даје Вам прилику да се поклоните светињама Москве и Петрограда, Кијева и Минска. Иначе, предстоји нам да размотримо широки круг питања која се тичу наших међусобних односа и међуправославне сарадње. Надам се да претрпани програм Ваше пријатељске посете неће уморити Вашу Светост, као и да ће Вам посета Руској Цркви остати у најсветлијој успомени и да ће Вам подарити духовне сile како бисте наставили Ваше плодне подухвате на српском патријарашком престолу. Благословен је онај који долази у име Господње! Ис пола ети деспота!“

У свом отпоздраву поглавар Српске Цркве је благодарио Патријарху Кирилу на топлим речима и изразио велику радост на указаној части да посети Русију и да се поклони светињама Руске Цркве. Патријарх Иринеј је истакао чврсте везе које су спајале Србију и Русију.

њице крштења Русије ети Руској Православној Цркви

ју још од времена Светог Саве, који је пострижен за монаха у руском манастиру на Светој Гори. „Историја руског и српског народа има много тога заједничког. Оба народа су много пострадала кроз историју, а да не говоримо о годинама проведеним под безбожничким режимима 20. века. Прошавши кроз сва та гоњења, обе Цркве су ојачане крвљу мученика“, подсетио је Патријарх. У име Српске Православне Цркве и српског народа, Патријарх Иринеј је изразио благодарност Руској Православној Цркви и руском народу на помоћи коју су указивали српском народу како у прошлости, тако и данас. Патријарх Иринеј је изразио наду да ће представници руског народа пружити помоћ и у праведном разрешењу питања Косова и Метохије. У наставку доксологије у свечаној сали Патријаршијске резиденције вођен је братски разговор поглавара двеју Цркава.

Сусрет поглавара СПЦ и РПЦ

Патријарх московски и све Русије Кирил примио је 17. јула 2013. године у Патријаршијској резиденцији у Даниловском манастиру Патријарха српског Г. Иринеја и чланове његове делегације: Митрополита Амфилохија, Епископе новограчаничко-срђевјезападноамеричког Лонгина, бачког Иринеја, рашко-призренског Теодосија и моравичког Антонија, Архимандрита Арсенија (Главчића),protoјереја-ставрофора др Радоми-

ра Поповића, protoјереја-ставрофора Гојка Перовића, ректора Цетињске богословије, protoјакона Радомира Перчевића, ђакона Александра Секулића, као и проф. др Војислава Миловановића. У разговорима су учествовали Митрополит волоколамски Иларион, Епископ солничногорски Сергије, Епископ воскресенски Сава, Архимандрит Алексиј Поликарпов, protoјереји Николај Балашов и Игор Јакимчук. Патријарх Кирил је срдечно поздравио високог госта и његову пратњу: „Веома се радујемо што је управо данас дошло до дугоочекиване посете Ваше Светости Руској Цркви. Та посета пада у благодатни период празновања 1025. годишњице крштења Русије. Радујемо се и због тога што ће се Ваша мирна посета одвијати у склопу учешћа у овим свечаностима.“ Његова Светост је констатовао да су Руску и Српску Цркву кроз читаву историју везивали посебни односи. „Ми смо наследници једног словенског духовног и културног предања, које потиче још од Светих Кирила и Методија. Богослужење које вршимо разумеју и Срби и Руси. Та богослужбена традиција на посебан начин духовно и молитвено учвршује наше народе“, казао је Патријарх Кирил, који је истакао да је оснивач Српске Цркве Свети Сава примио монашки постриг у Старом Русику на Светој Гори, а прве је и Крмију (Закон оправило) на словенски језик; тим преводом се стоећима користила Руска Православна Црква. „Наша Црква и народи су у историји пролазили и кроз радости и кроз жалости. Веома често су то биле заједничке радости и заједничке жалости. Сећамо се жртве које је принео руски народ ослобађајући Балкан и оних добрих последица по српски народ. Такође се сећамо и тога да је Русија ступила у Први светски рат зарад братског српског народа уз огроман ризик по своју егзистенцију – као што је познато, трагедија Првог светског рата претворила се у револуцију и потоња искушења за наш народ. Но, такође ми чувамо успомену на то како су српски народ и Српска Црква у своје наручје примили велики број руских избеглица после револуције“, рекао је Патријарх Кирил. Изражавајући радост поводом предстојећег по месног празновања 1025. годишњице крштења Русије, Патријарх Московски је истакао да је ослобођење Цркве после деценија атеистичких прогона и угњетавања започело управо у години празновања 1000. годишњице крштења Русије: „Протекле године посветили смо напорима за препород наше Цркве. За све нас који живимо на просторима Историјске Русије – а данас у разним државама, али у једној Цркви – ова прослава ће оценити све оно што је урађено, а такође ћемо заблагодарити Господу и Њему се помолити како би Његов благослов остао с нама и надаље.“

Патријарх Иринеј је заблагодарио на поздраву: „Ово су речи поглавара велике Цркве великог народа – народа који има значај не само за Словене, него игра велику улогу у читавом свету“. Он је заблагодарио Патријарху Кирилу „на части да се поклони светињама Руске Цркве, да се помоли са руским народом и преда се благодати Божјој“. По речима Патријарха Српског, 1025. годишњица крштења Русије значајна је не само за Руску Православну Цркву, већ и за све словенске народе. Патријарх Иринеј је изразио уверење да ова посета треба да ојача духовне везе и допринесе даљем развоју односа међу словенским народима. Он је на вео речи Светог Николаја Велимировића о историјској улози коју словенски народи треба да одиграју: „Та улога се односи на првом месту на руски народ и на Руску Цркву која треба да предводи велику словенску породицу. Ми као представници словенских народова треба да имамо заједнички став приликом решавања питања у сагласју са осталим Православним Црквама“, рекао је Патријарх Српски.

Овом приликом, Патријарх Кирил је уручио Патријарху Иринеју Орден Светог равноапостолног кнеза Владимира I степена. Висока руска црквена признања из руку Патријарха Московског примили су и Митрополит Амфилохије, епископи Лонгин, Иринеј, Теодосије и Антоније, као и остали чланови српске делегације.

У посети светињама Москве

Патријарх српски Иринеј са делегацијом посетио је 17. јула светиње града Москве. У Храму Светог Никола-

ја у Толмачама Његову Светост је поздравио протојереј Николај Кречетов. Патријарх се поклонио Владимирској икони Матере Божје. Протојереј Андреј Румјанцев изложио је Његовој Светости историју ове иконе и других светиња у храму. Патријарх је примио на поклон монографију са репродукцијама икона „Ликови Хри-

ста“. Потом је Патријарх Српски посетио Третјаковску галерију и поклонио се икони Свете Тројице чувеног Андреја Рубљова. Истог дана Патријарх је посетио и Новоспаски манастир и Храм Преподобног Романа Слаткопевца с гробницом бојара Романових. Епископ воскресенски Сава изложио је историју гробнице представника Царског дома. Патријарх је посетио и Преображенску Саборну цркву Новоспаског манастира, где се поклонио икони Матере Божје Свешарице. Пре свеноћног бденија, служен је молебан с величанијем Преподобном Сергију Радоњешком. Епископ воскресенски

Сава поздравио је Српског Патријарха нагласивши да ће његова посета ући у историју овог руског манастира. Патријарх Иринеј је рекао да се у Москви налази по други пут – први пут је посетио престоницу Русије кад је дошао на погреб Патријарха Пимена (1990). „Многе светиње Москве биле су тада недоступне за посету. И српски народ је много пострадао, не само током пет стотина година турског јарма него и током последњег јарма за српски, али и за руски народ, када је владала идеологија која је Бога прогласила мртвим и све оно што је повезано са именом Божјим. Хвала Богу, вакрсле је наша вера, вакрсле је наша душа. Обновљени су храмови и манастири, а што је најважније, наши народи су подизали храмове у душама својим, у срцу своме.“ Патријарх је Епископу Сави уручио на дар панихиђу и икону Матере Божје.

У част Светог Саве Радоњешког

На празник Светог Сергија, игумана Радоњешког, 18. јула, Патријарх српски Г. Иринеј и Патријарх московски и све Русије Г. Кирил служили су Литургију у Тројицко-Сергијевој лаври. Први пут у историји ове лавре служена је Литургија на манастирском платоу. После Свете Литургије одслужен је молебан Преподобном Сергију, уз молитвено присуство више хиљада верника. У име манастирског братства, Архиепископ сергијевско-посадски Теогност уручио је Патријарху Иринеју панагију, икону Преподобног Сергија Радоњешког и монографију Тројицко-Сергијеве лавре. Предстојатели двеју помесних Цркава разменили су дарове.

Посланица ћоводом 1025. годишњице крштења Русије

Посланица Њеове Светошти Патријарха московског и целе Русије Кирила и Светој Синоди Руске Православне Цркве архијасписирима, клиру, монасима и мирјанима његовом 1025. годишњицу крштења Русије

Вољени у Господу пре- освећени архијереји, свечасни презвитери и ђакони, богољубиви монаси и монахиње, драга браћа и сестре! Ове године се сећамо значајног датума – 1025. годишњица крштења Русије. У далеком десетом веку Русија је захваљујући труду Светог равноапостолног кнеза Владимира примила хришћанску веру и културу, начинивши духовни и цивилизациски избор, који је одредио

је захваљујући труду Све-
тог равноапостолног кнеза Владимира прими-
ла хришћанску веру и културу, начинивши ду-
ховни и цивилизацијски избор, који је одредио
вектор историјског развоја наших народа.
По речима Митрополита кијевског Иларио-
на, „вера благодатна се раширила по целој зе-
мљи и дошла је до нашег руског народа... Све
земље је добри Бог наш помиловао и нас није
презрео, – пожелео је и спасио нас је и у разу-
мевање Истине довео“.

За протеклих 1025 година било је како славних тако и трагичних догађаја. Наши преци су усвајали Христову веру и она је доносила обилат род, али се то дешавало у врло сложеним условима. Многи су покушавали да одврате народе Русије од православља. То су покушавали освајачи који су долазили са Запада или Истока, то су желели људи који су хтели да саграде на земљи „идеално“ друштво без Бога, упркос Његовом вечном закону. Али народ, који је примио хришћанску веру више пута је доказивао верност Спаситељу. Успео је да Му се врати и после одступања које су наметнули сурови прогонитељи. Упркос њиховој „немоћној дрскости“, срца и душе многих наших сународника обасјани су Христовом истином. Наша је дужност и духовна потреба дачувамо ову истину и да на основу ње градимо лични и друштвени живот.

Требало би да научимо лекције из прошлости. И главна од њих је следећа: здање наше цивилизације не може да постоји без јеванђељског темеља на којем је подигнуто. Данас нам многи поново предлажу да градимо живот без Бога. Слобода се понекад тумачи као повођење за било којим жељама, укључујући и оне које му се сугеришу из спољашње средине. Овакво поимање слободе се може проширити до граница кад она почине да представља опасност и за природна морална осећања и за ближње,

У Московској духовној школи

Истога дана Патријарх Иринеј је посетио Московску духовну академију где му је, у Покровској цркви, Архиепископ верејски Јевгеније приредио срдачан пријем. Патријар Српски даривао је икону Пресвете Богородице и комплет књига за школску библиотеку, а Архиепископу Евгенију панагију.

Посета заводу „Софрино“

Делегација наше Цркве посетила је и Производни завод „Софрино“ где је била срдечно дочекана од стране директора г. Паркаева и особља. Патријарх Иринеј је положио венац на споменик блаженопочившем Патријарху руском Пимену и посетио Храм Преподобног Серафима Саровског при овом заводу.

У посети светињама Петрограда

Висока српска црквена делегација поклонила се 20. јула светињама северне руске престонице, Петрограда. Поглавар Српске Цркве је посетио Исакијевски сабор, где се поклонио чудотворној икони Матере Божје Тихвинске. Његова Светост је посетио и Спомен-храм Спаситељ на крви. У наставку је српска делегација посетила Лавру Светог Александра Невског, где га је дочекао Епископ кронштадски Назарије са братијом. Високи гост и пратња поклонили су се моштима Све-

тог благоверног кнеза Александра Невског и икони Матере Божје Млекопитательнице. Епископ кронштатски Назарије подарио је Његовој Светости панагију са иконом Матере Божје Невске Скоропослушнице, израђену поводом 300. годишњице ове обитељи. Патријарх Српски се поклонио чудотворној икони Невској Скоропослушници, казавши да од ње проси молитве за српски народ и очување светиња на Косову и Метохији, изразивши наду да ће, молитвама свих подвижника који су просијали на косовској земљи, православни Срби очувати своје светиње. Владика Назарије је додао: „Бол Косова и Метохије је и наш бол. Симбол који ће нас опомињати на Србију нека буде ова икона Матере Божје Млекопитательнице.“ Затим су се Патријарх Иринеј и пратња упутили у Благовештенску усипалницу Лавре Александра Невског, где су се помолили за упокојење овде погребених Митрополита скадарског и приморског Василија и Архиепископа пећког и српског Василија. Патријарх је разгледао и Некропољ мајстора уметника у Александро-невској лаври. Исте вечери Патријарх Иринеј је посетио храм у част иконе Матере Божје Смоленске и походио гроб Блажене Ксеније Петроградске на смоленском гробљу. У смоленском храму Патријарха је поздравио старешина митрофорни протојереј Виктор Московски. Он је истакао да ове године православни свет светкује 25 година како је лицу светих прибројана Блажена Ксенија

ја Петроградска. Српски Патријарх је на поклон добио икону Свете Ксеније. Ова светитељка се прославља као небеска заштитница Петрограда.

Литургија у Казањском храму

У недељу, 21. јула, на празник иконе Матере Божје Казањске, Патријарх српски Иринеј началствовао је Светом Литургијом у катедралном храму у Петрограду – Казањском сабору. Патријарху су саслуживали Митрополит петроградски и ладошки Владимир, Митрополит волоколамски Иларион, Епископ петергофски Амвросије, Епископ воскресенски Сава, Епископ тихвински и лодејнопољски Мстислав, као и Митрополит Амфилохије и епископи Лонгин, Иринеј, Теодосије и Антоније. Митрополит петроградски и ладошки Владимир високом госту је поручио: „Казањска икона Матере Божје је једна од најпоштованијих икона у Русији и у целом православном свету. Данас светкујемо дан њеног чудесног проналаска у граду Казању. Много је копија ове иконе у свим градовима наше отаџбине и оне су се прославиле као чудотворне. Једна од њих је донета у Петроград, и за њу је изграђен овај величанствени саборни храм. Казањска икона је постала заштитница и покровитељка северне престонице, и пред њом се свагда окупља велики број богомольног света. Надамо се, Ваша Светости, да ће саборна молитва пред

и на крају, за саму могућност да човек говори истину и поступа по савести.

Нације које изгубе етику самоограничења и служења Богу, отаџбини и ближњем, губе духовну снагу, постају слабе и рањиве, што повлачи за собом и опасност нестанка и жалосну перспективу да своје место уступе другима, духовно јачима. Требало би да то јасно схватимо и да не идемо путем који води у погибљ, имајући на уму речи пророка: „Господ рече овако: Станите на путевима и погледајте, и питајте за старе стазе, који је пут добар, па идите по њему, и нађи ћете мир души својој“ (Јер. 6, 16). Савремени свет се суочава с многим невољама: криминалом, тероризмом, порастом броја самоубистава, абортусима и распадом породице, алкохолизмом и наркоманијом, уништавањем природне околине и социјалним неправдама, усамљеношћу и душевним патњама многих људи. Ове невоље се могу превладати на путу препорода вере у Бога, Који је спреман да дарује опроштај грехова и благодатну помоћ за нови живот и појединцима и читавим народима. Крштење Русије је животворни источник, који нас и данас напаја и даје нам снагу да градимо живот земаља–наследнице историјске Русије, на основу вечних вредности које смо добили од Бога и које нас спајају духовним везама. Ове вредности и погледи на свет које оне условљавају одразиле су се у култури наших народа, укључујући сликарство, архитектуру, књижевност, образовање, породично и кућно уређење, однос према природи и много тога другог, што формира заједништво јединственог духовног простора наследника Свете Русије.

Четврт века је прошло од почетка препорода Руске Цркве. У току ових година обновљено је и саграђено на десетине хиљада храмова и на стотине манастира, обновљена је и постављена на чврсте темеље црквена делатност у многим областима. Пошто је моћан духовни и морални фактор постојања наших народа, православна вера је постала наслеђе милиона људи. Са смирењем треба признати да светска историја не познаје тако грандиозан и брз религиозни препород као овај који се десио на просторима историјске Русије у току последњих 25 година. Узносимо искрено благодарење Богу Који је Господ историје за милост коју је показао према нашим народима; срдечно се захваљујемо свима онима који су својим трудом одговорили на благодат Божију која призива и омогућили све ово.

Ипак, још много тога треба учинити, јер Господ од нас очекује нове плодове. И главни од њих треба да постане јединство вере и живота, утврђивање јеванђељске истине у речима и делима наших сународника.

овим часним ликом Пресвете Богородице бити за Вас, и за све нас, извор благодати. Желим Вам добро здравље и помоћ Божју у Вашим просветитељским трудовима. Ис пола ети, деспота!“ Митрополит Владимир је уручио Патријарху Српском крст и панагију, као и копију чудотворне иконе Казанске Матере Божје. Патријарх Српски је у одговору рекао: „Посебно ме радује што сам поново у граду Светог Петра. Иначе, овде сам већ био, али за ме је сугуба част и радост посетити га у својству поглавара Српске Православне Цркве и одслужити Божанску Литургију на дан празника Казањске иконе Матере Божје. Петроград је друга престоница Русије. Велики је значај овога града не само за Русију, него и уопште за целокупну европску историју. И за Српску Цркву овај град има нарочити значај. Овде су боравили и живели црногорски митрополити Петар I и Петар II. Свети Петар I Цетињски прославља се не само у Српској Цркви, него и у сабору петроградских светих. Свети Петар је био посвећен у Петрограду у архијерејски чин. Одавде је за Црну Гору слана помоћ која је помагала учвршћењу православне државе и очувању православља. Касније се овде на Академији школовао Патријарх српски Варнава, а исто тако и велики богослови: Преподобни Јустин Поповић и Свети Николај (Велимировић). Петроград је град Цара—мученика Николаја II. Ми га поштујемо не само као страстотерпца, него и као борца за српски народ. У Београду су на Новом гробљу сахрањени руски војници које је овај цар послao да се боре за Србију. Ми се молимо за ове људе као за своје рођене, као за сопствене оце и дедове, јер су то – војници Христови.“

Патријарх Иринеј се молитвено сетио и руских војника који су током Другог светског рата допринели ослобађању народа Балкана из фашистичког јарма. Поглавар Српске Православне Цркве изразио је дубоку захвалност Руској Православној Цркви, руској Влади и руском народу на помоћи српском народу на Косову. „За нас је та помоћ веома важна, јер, поред Руске Цркве, не постоји у свету друга Црква која нас тако отворено и снажно подржава у косовском питању“, рекао је Патријарх. Патријарх Иринеј је подарио Митрополиту Владимиру крст и панагију.

На свечаном ручку у част високе делегације из Србије, први је узео реч Митрополит волоколамски Иларион и између остalog рекао: „Дозволите ми, Ваша Све-

тости, да Вас поздравим у граду Светог Петра, у граду који је дуго времена био престоница Руског царства, а тиме и црквена престоница наше државе, па се данас с правом назива другом престоницом Русије. Са благословом Патријарха Кирила овде се једном годишње одржавају седнице Свештеног Синода. Својим очима сте видели, а имаћете још могућности да видите, како живе верници овог града. Видели сте с каквом лубављу цела Руска Православна Црква, а у том броју и Петроградска свештена митрополија, прима Вашу Светост. То је повезано с тим што међу нашим двема Црквама постоје веома близке многовековне везе сарадње и пријатељства, везе које су запечаћене крвљу наших војника који су бранили српску земљу, а на које живи спомен у српском народу. Данас сте казали да нема друге Цркве, осим Руске, која би у толикој мери подржала Српску Цркву, а самим тим и питање Косова. Заиста, ми смо током протеклих година били сведоци највеће трагедије српског народа који живи у косовској покрајини. Непријатељство према светињама српског народа, према српском народу који живи на Косову – све то је проистекло по наредби западних држава, јер су западна средства информисања представљала слику у једнострданом кључу, трудећи се да убеде своје читаоце како су Срби кривци за све, док се Албанци приказују само као људи коју страдају.“

Многи од нас, који смо посетили косовски крај, знају стварно стање ствари. Видели смо како тамо живе Срби, а међу њима и монаштво у Високим Дечанима и у Пећкој патријаршији. И, зацело, ми ћемо и у будуће подржавати Српску Цркву у њеним залагањима да очува светиње косовске покрајине и заштити српска насеља Косова и Метохије.“

Посета Поморском храму

Његова Светост Патријарх српски Иринеј посетио је 22. јула Поморски саборни храм Светог чудотворца Николаја Кронштадског. Српска делегација разгледала је Саборни храм, као и доњи Храм Светог Јована Рилског. Председник Комисије за мониторинг добротворног фонда „Кронштадски поморски собор“ А. Г. Захватов излагао је Његовој Светости о рестаураторским радовима који се у храму обављају од 2009. године.

Одлазак из Петрограда

Последњег дана боравка у северној престоници Русије, 22. јула, поглавар Српске Цркве и његова пратња посетили су Николајевско–богојављенски поморски Саборни храм у Петрограду. Патријарха Српског је дочекао старешина храмаprotoјереј Богдан Сојко са братством. Патријарх се поклонио чудотворној икони Светог Николаја. Затим је делегација прешла у горњи храм посвећен Богојављењу, где је protoјереј Богдан Сојко упознао високе госте с чињеницом да се прошле године навршило 250. година постојања овог храма, који није затвораан ни у тешко време атеистичког прогона у 20.

веку. Овом приликом Патријарху Српском је уручена икона Светог чудотворца Николаја. У отпоздравном слову Патријарх Српски је казао: „Дошли смо у Свету Русију не као туристи, него као људи блиски руском народу, Руској Цркви и њеним великим светињама. Тешко је наћи речи да изразимо наша осећања са посета светињама руске земље; то се може само доживети. Благодарни смо Господу на томе што нас је удостојио да посетимо ове светиње и да се истински уверимо у то како су благодатни дарови Богом подарени руском народу претворени у ове светиње.“ По мишљењу Његове Светости, и руски и српски народ су прошли кроз многа тешка искушења и страдања, но то их је само укрепило у вери. „Да се учвршићемо у вери помаже и постојање ових величанствених светиња које су слава не само Русије и Руске Цркве, него су понос и слава васељенског православља.“ Патријарх Иринеј је замолио домаћине да се моле за народ Србије, посебно за житеље Косова и Метохије, који данас преживљавају највећа искушења и велика страдања. Нагласио је да светиње Косова и Метохије треба да остану „у нарочитују српског народа који их је и подигао“, и с благодарношћу је истакао подршку Руске Цркве и руске државе по овом питању. Патријарх Иринеј је разгледао храм, међу чијим светињама су и мошти многих светих угодника Божјих и јединствени лик Николаја Чудотворца живописан на сребру. Потом се Патријарх Иринеј упутио у Јовановски ставропигијални манастир, где почивају мошти Светог праведног Јована Кронштадског. Узнета је молитва небеском покровитељу Петрограда. Патријарх је посетио и доњи Храм Светог Јована Рилског. На молитвено сећање, Патријарху је уручена икона Светог Јована Кронштадског, коју су иконописале сестре овог манастира. Истога дана поглавар Српске Цркве је са својом делегацијом отпутовао у Москву. До аеродрома „Пулково – 3“ Патријарха Иринеја су пратили Митрополит петроградски и ладошки Владимир, клирици Епархије петроградске, као и шеф протокола Петроградске епархије И. Н. Судоса.

У Српском подворју у Москви

На празник Полагања часне ризе Господа нашега Исуса Христа у Москви и у спомен на Преподобног Антонија Печерског, 23. јула 2013. године, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је Божанску Литургију у Подворју Српске Православне Цркве у Москви.

Сећамо се да су се током историје судбине народа, који су духовно рођени у Кијевској крстоници, одвијале различито. У прошлости су живели у јединственој држави која се простицала од Балтичког мора до Црног, од Галиције до Волге. У појединим периодима неки од ових народа су се налазили под туђинском владавином, улазили су у састав других држава. Дуго времена смо заједно живели у великој земљи, а сад у неколико суверених држава. Међутим, увек је постојало и данас постоји наше духовно јединство, које се чува благодатном силом Божијом и заједништвом моралног идеала, који проповеда и чува Руска Православна Црква. Народи у којима се укоренила света православна вера призвани су, како томе поучава Преподобни Сергије Радоњешки, да „гледајући на Свету Тројицу, савладавају мрску распру овога света“, служећи као пример братства и међусобне помоћи целом човечанству. Света Русија је жива док је верна избору који је учинио Равноапостолни кнез Владимир, док чува своје духовно јединство, док се сећа и молитвено поштује наше заједничке светитеље. И, ако сачувамо ово јединствено наслеђе и духовно сродство, имамо будућност.

Бог по молитвама светих, који су у Руској земљи заблистали, нека би нам дао да се учврстимо у истини на којој се увек градио, и на којој ће се, верујемо, градити живот наших народа.

Извор: [pravoslavie.ru;](http://pravoslavie.ru/) ciiu.srb

Предстојатељу Српске Православне Цркве саслуживали су Митрополит Амфилохије, епископи Лонгин, Иринеј, Теодосије, Антоније, Сава, Архимандрит Арсеније (Главчић), протојереји–ставрофори Радомир Поповић и Гојко Перовић, протођакони Владимир Назаркин и Радомир Перчевић и ђакон Александар Секулић.

Молитвено су учествовали амбасадор Републике Србије Славенка Терзић и председник Међународног фонда јединства православних народа В. А. Алексејев.

Патријарх је још једном истакао да су Срби и Руси „браћа и једна словенска породица. Поносимо се тиме што припадамо словенском братству. Овде у Русији осећамо сву лепоту, сву благодат Божју даровану нам кроз Цркву Његову.“ Његова Светост је изразио радост што ➔

се Срби „могу осећати у Русији као код куће – а то могу и Руси у Србији.“ „После свих искушења, и Руси и Срби доживљавају данас свој вакарс,“ истакао је Патријарх, наводећи речи древног апологете да је крв мученика – семе нових хришћана.

У знак пажње за усрдна залагања на славу Цркве покровитељ Подворја А. Н. Куренков је удостојен високом наградом Српске Православне Цркве – примио је Орден Светог краља Милутина.

После богослужења, у Подворју је у част Патријарха Иринеја приређен свечани ручак, током којег је члан Руске академије наука В. Н. Ржевски уручио поглавару Српске Цркве највишу награду Академије – Златни крст. Ову награду је примио Епископ моравички Антоније.

Код председника Државне думе РФ

Председник Државне думе Руске Федерације С. Е. Наришкин, 23. јула 2013. године у Москви, уприличио је пријем за Његову Светост Патријарха српског Г. Иринеја. Разговорима су присуствовали Епископ моравички Антоније, г. Славенко Терзић,protoјереј Николај Балашов, protoјереј Виталиј Тарасјев и друге високе личности. Наришкин је топло поздравио српског Патријарха, указавши на велики значај његове посете Руској Православној Цркви. Током разговора су додирнуте теме положаја православних светиња и српских заједница на Косову и Метохији, као и предстојећег значајног историјског датума – 100. годишњице Првог светског рата. Г. Наришкин је указао на значај православља, словенске писмености и културе као објединитеља руског и српског народа, и пожелео да високи гост понесе пријатне успомене са свечаности у Москви, Кијеву и Минску поводом 1025. годишњице крштења Русије.

Торжествена Архијерејска Литургија

На празник Свете равноапостолне Олге, велике кнегиње руске, 24. јула, поглавари и архијереји помесних Православних Цркава служили су Свету Литургију у

Храму Христа Спаситеља у Москви, којом је отпочела званична прослава 1025. годишњице крштења Русије. Свету Литургију су служили Његово Блаженство Патријарх Александријски и све Африке Теодор, Његово Блаженство Патријарх Светога Града Јерусалима и све Палестине Теофил III, Његова Светост Патријарх московски и све Русије Кирил, Његово Блаженство Католикос-Патријарх све Грузије Илија II, Његова Светост Патријарх српски Иринеј, Његова Светост Патријарх бугарски Неофит, Његово Блаженство Архиепископ кипарски Хризостом II, Његово Блаженство Митрополит варшавски и све Пољске Сава и Његово Блаженство Митрополит све Америке и Канаде Тихон, који су у посети Руској Православној Цркви поводом 1025. годишњице крштења Русије. Предстојатељима су са служивали: Митрополит француски Емануил из Константинопољске Патријаршије, Митрополит Мексика, Централне Америке, Кариба и Венецуеле Антоније из Антиохијске Патријаршије, Митрополит западноевропски Јосиф из Румунске Православне Цркве, Митрополит филипски, неапољски и тасоски Прокопије из Грчке Православне Цркве, Митрополит корчински Јован из Албанске Православне Цркве, Архиепископ прешовски Растислав из Православне Цркве Чешких земаља и Словачке, чланови Светог Синода и Архијерејског Сабора Руске Православне Цркве; чланови делегација помесних Православних Цркава, као и представници синодалних одељења, намесници манастира и свештенство Московске Патријаршије.

Деманти из Кабинета Патријарха српског

17. јули 2013. године

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј, који се са свештеним пратњом налази у мирној (канонској) посети Његовој Светости Патријарху московском и све Русије Г. Кирилу и Руској Православној Цркви, крајње непријатно је изненађен лажном информацијом коју су данас објавили неки медији у Србији да је у разговору са својим домаћином изрекао критике и оптужбе на рачун државног руководства Србије.

Ова дезинформација није само злонамерна, антицрквена, већ одаје намеру њених састављача да поремети традиционално братске односе и поверење између српског и руског народа.

Једна од централних тема, свакако је била везана за проблем Косова и Метохије. Притом је Патријарх српски Г. Иринеј замолио свог домаћина да подржи став Српске Православне Цркве о очувању Косова и Метохије у саставу Србије. Све друго представља конструкцију одређених политичких, медијских, а можда и парацрквених кругова, који из својих интереса не бирају средства да пошто-пото испровоцирају сукоб Цркве и државе Србије.

Очекујемо да медији који су објавили ову лажну вест, поводећи се за лажљивим извором или изворма, објаве и овај демант из прве рuke.

Из Кабинета Патријарха Српског

Литургији су присуствовали изасланик председника Руске Федерације за Централни федерални округ А. Д. Беглов, потпредседник Владе Украјине Константин Гришченко, губернатор Московске области А. Врапци, помоћник председника Руске Федерације И. О. Шоголев, председник АД „Руске железнице“, председник Одбора повериеника Фонда Светог Андреја В. Јакуњин, председник Синодалног информативног одељења В. Р. Легојда, уметнички директор Производног завода „Софрино“ Е. А. Пархаев, апостолски нунције у Русији надбискуп Иван Јурковић, као и амбасадори словенских земаља.

Певали су хор Храма Христа Спаситеља и хор Сретењског манастира.

После Литургије, Патријарх московски и све Русије Кирил служио је молебан Светом равноапостолном кнезу Владимиру у спомен годишњице крштења Русије. Затим је Патријарх Кирил прочитао Посланицу Патријарха московског и све Русије и Светог Синода Руске Православне Цркве архијерејстрима, клиру, монасима и мирјанима поводом 1025. годишњице крштења Русије.

У име председника Руске Федерације високе госте је поздравио изасланик председника Руске Федерације за Централни федерални округ А. Д. Беглов.

У име предстојатеља и делегација помесних Православних Цркава беседу је изговорио Његово Бла-

женство Папа и Патријарх александријски и све Африке Теодор.

Учесници богослужења поклонили су се крсту Светог Андреја Првозваног.

После Литургије, одржан је пријем у част 1025. годишњице крштења Русије, којем су присуствовали представници Православних Цркава, власти, невладиних организација, традиционалних верских заједница и дипломатског кора. Пријему су присуствовали: Патријарх александријски и све Африке Теодор, Патријарх Светог Града Јерусалима и све Палестине Теофило III, Католикос-Патријарх све Грузије Илија II, Патријарх српски Иринеј, Патријарх бугарски Неофит, Архиепископ Нове Јустинијане и свега Кипра Хризостом II, Митрополит варшавски и све Пољске Сава, Митрополит све Америке и Канаде Тихон, Митрополит француски Емануил, Митрополит Мексика, Централне Америке, Кариба и Венецуеле Антоније, Митрополит западноевропски Јосиф, Митрополит филипски, неапољски и тасоски Прокопије, Митрополит корчински Јован, Архиепископ прешовски Растислав, заменик председника Владе Руске Федерације С. Е. Приходко и вицепремијер-министар Украјине К. И. Гришченко.

Патријарх руски Његова Светост Кирил је у име епископата, свештенства, монаштва и мирјана Русле Православне Цркве заблагодарио поглаварима и представницима помесних православних Цркава који учествују у свечаностима посвећеним 1025. годишњици крштења Русије.

Пријем код председника Путине

Председник Русле Федерације Владимир Путин пријео је 25. јула 2013. године у Великом кремљском дворцу поглаваре и представнике помесних Православних Цркава који су допутовали на прославу 1025-годишњице крштења Русије.

Поред Његове Светости Патријарха московског и све Русије Кирила, пријему су присуствовали Његово Блаженство Папа и Патријарх александријски и све Африке Теодор, Његово Блаженство Патријарх Светог Града Јерусалима и све Палестине Теофил III, Свјатејши и Блажењејши Католикос-Патријарх све Грузије Илија II, Свјатејши Патријарх српски Иринеј, Свјатејши Патријарх бугарски Неофит, Његово Блаженство Архијепископ Нове Јустинијане и свег Кипра Хризостом II, Његово Блаженство Митрополит варшавски и све Пољске Сава и Његово Блаженство Митрополит све Америке и Канаде Тихон, као и председник Одељења спољних црквених послова Митрополит волоколамски Иларион, предводници делегација Цариградске, Антиохијске, Румунске, Јеладске, Албанске Православне Цркве, као и Цркве Чешких земаља и Словачке.

Извор: [сцн.срб](#); Фото: Ђакон А. Секулић и [www.patriarchia.ru](#)

* * *

Опширније о пријему код председника Путине и завршетку прославе 1025. годишњице крштења Русије читајте у наредном броју *Православља*, који излази 1. септембра 2013. године.

Изјава поглавара и представника помесних Православних Цркава поводом јразновања 1025. годишњице крштења Русије

*Поглавари и представници помесних Православних Цркава, који су се окупили у Москви на свечаностима поводом 1025 година крштења Русије, донели су заједничку изјаву, чији шекс је на пријему у Кремљу
Патријарх московски Кирил уручио председнику Русле Федерације В. В. Путину*

Ми, поглавари и представници помесних Православних Цркава, који смо се, на позив Патријарха Московског и све Русије Кирила, сабрали у Москви на свечаностима поводом празновања 1025-годишњице крштења Русије, сматрамо својом дужношћу да подигнемо свој глас у заштиту наше браће хришћана, прогоњених због своје вере у разним областима света.

Хиљаде верујућих у Христа свакодневно се подвргавају мучењима и злостављањима, изгоне са својих огњишта, док многи бивају убијени.

Извештаји о злостављањима и убиствима хришћана долазе из Нигерије, Пакистана, Авганистана, Индије. На Косову се обесвећују светиње, разорени су многи храмови, док су многи људи лишени могућности да посете гробља својих милих и драгих и помоле Богу на земљи својих предака.

Дубоки немир изазива стање на Близком истоку. Цео низ земаља тог региона захватио је талас насиља и терора, чије жртве су хришћани. Либија, где хришћани скоро и нису остали, распада се на

међусобно завађена племена. Не престају терористички акти у Ираку, где је од некадашњих милион и по хришћана остао само десети део. Све је теже стање у Египту, где је међусобни обрачун ступио у наредну крваву фазу и где се запажа масовни нестанак хришћанског становништва. Најгоре пролазе породице хиљада обичних људи. По правилу, од разбукталих сукоба у првом реду страдају најнезаштићенији слојеви становништва, међу којима и етничке и верске мањине. Септембра 2010. године на Кипру је дошло до сукрета поглавара Цркава Близког истока, на којем је изражен дубоки немир услед стања ствари у том региону и забринутост за будућност тамошњих хришћана. Иста забринутост је била засведочена на сличним сусретима у августу 2011. године у Јордану, септембра исте године у Цариграду и марта 2012. године на Кипру. Изјава подршке напађеним блискоисточним хришћанима изражена је и на сукрету поглавара и представника помесних Православних Цркава у Москву новембра 2011. године.

Данас је нарочито трагично стање у Сирији. Ујеку братоубилачког рата долази до масовног затирања хришћана и других религијских група, до претеривања из њихових завичајних градова и села, из места где су они стоећима заједнички живели с представницима других религијских традиција.

Ратнички настројене групације не бирају средстава ради постизања својих циљева. Њихови радикално настројени чланови све више и више се упуштају у преступничка дејства. Навикли смо да гледамо ужасне сцене насиља, јавних казњавања, уништавања људског достојанства и кршења права личности. Постала су уобичајена ствар отмице и убиства људи, провођених често из користољубивих побуда. Екстремисти се не заустављају на вређању верских радника, а њихово уважавање је заувек била карактеристика блискоисточног човека.

Средства масовног обавештавања, као и многи политички радници, ћутањем заобилазе трагедију хришћана на Близком истоку.

Ми изражавамо своју солидарност с Његовим Блаженством Патријархом Велике Антиохије и свега Истока Јованом Х, који није могао с нама делити радост данашњих свечаности, јер је морао остати са својом паством у овом тешком тре-

нутку за њу. Наше молитве су с њим и с нашом браћом у Христу која умиру сваки дан (Рим. 8, 36). Заједно жалимо са свима онима који страдају у Сирији. Тражимо да се сместа ослободе угледни хришћански јерарси из Сирије – Митрополит алепски и искендерунски Павле Јазиги и сиријско-јаковитски Митрополит Алепа мар Григорије Јован Ибрахим, које су у априлу отели побуњеници.

Обраћамо се апелом на све зарађене стране и на свакога ко је у стању да изврши политички утицај на стање ствари да се обуставе ратна насиља и истребљење хришћанског становништва! Да се наложи мораториј на ратна дејства како би за преговарачким столом била разрађена платформа за мирно разрешење грађанских сукоба! Ослободити заробљене свештенослужитеље и друге мирне грађане!

Као служитељи Свемогућег Бога, узносимо усрдне молитве Кнезу мира, Господу Сведржитељу, за успостављање мира и братољубља на Близком истоку, за хитан повратак избеглица у завичајна насеља, за зацељење рана и покој невино убијених. Нека Господ подари свим странама увученим у ратна дејства мудрост и добру вољу како би се она обуставила.

Извор: mospat.ru; сиц.срб

У Епархији зворничко–тузланској

Паастос жртвама Отаџбинског рата

Његово Преосвештенство Епископ зворничко–тузлански Господин Хризостом служио је 20. јула паастос палим жртвама Отаџбинског рата.

Негово Преосвештенство Епископ зворничко–тузлански Хризостом служио је у суботу, 20. јула 2013. године, паастос за све Србе убијене током Отаџбинског рата у Братунцу, Сребреници и Скланима. У Братунцу је Преосвећеног Владику у порти Храма Успења Пресвете Богородице дочекаоprotoјереј–страврофор Борисав Тодић. Након молитве у храму, Владика Хризостом је на братуначком гробљу служио паастос српским жртвама братуначког краја из Отаџбинског рата. Мештани Братунца су обележили и двадесет и једну годину од убиства осам мештана села Магашићи, међу којима је било и шест жена.

Испред Храма Покрова Пресвете Богородице у Сребреници Владику Хризостому је дочекао протонамесник Александар Млађеновић. Преосвећени Владика се помолио за све пострадале Србе Сребренице и њене околине и поздравио окупљене Сребреничане који су у великом броју дошли у свети храм да се по први пут сртну са својим новим Епископом. У кратком обраћању Владика Хризостом је беседио о неправди и моралној одговорности међународне заједнице за страдање Срба у Сребреници и њеној околини, како у току рата тако и након рата, јер је примењивала и примењује дупле стандарде према народима и жртвама. Преосвећени је нагла-

сио и да је један од његових приоритета након доласка у Епархију зворничко–тузланску да посети сва стратишта, нарочито у Подрињу.

„То су стратишта која су стравична, места потпуног уништења српског народа, а може се говорити и о геноциду који је извршен над српским народом на подручју Подриња,“ рекао је Епископ Хризостом.

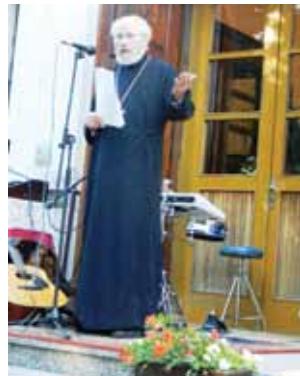

Након Братунца и Сребренице, Владика Хризостом је посјетио Склане, где га је испред Храма Светих апостола Петра и Павла дочекао јереј Стефан Ераковић. Његово Преосвештенство је испред споменика у Скланима служио паастос жртвама скланског краја. У пратњи Владике Хризостома тога дана били су архијерејски намесник зворнички protoјереј–страврофор Видоје Лукић, protoјереји–страврофори Љубиша Вујићић и Борисав Тодић, протонамесници Ненад Ђурић и јереј Миле Јовановић.

На подручју Подриња, током рата од 1992. до 1995. године припадници тзв. Армије БиХ из Сребренице су, према истраживању ратних злочина, убили 3.267 цивила и војника српске националности.

О. С.

У Архиепископији београдско-карловачкој

Духовно вече у Жаркову

Ове године је беседио прота Милун Костић, некадашњи старешина Цркве Св. Саве у Лондону на тему: „Личност Св. Владике Николаја Жичког као спона између Србије и Енглеске“.

Прошле године, на дан Светог Јована Шангајског и Санфранциског, 2. јула, Фондација „Лаза Костић“ је у оквиру свог разноврсног деловања основала ново тело под називом *Лазини амбасадори*. Назив групи је дат по угледу на *Глоб амбасадоре*, које Шекспиров театар регрутује и обучава. Новоизабрани амбасадори, из најбољих редова основаца, средњошколаца и студената, обучавају се у организационим активностима, маркетингу, културном туризму, писању извештаја, лепом беседништву. Сазнају такође и много више о значају Лазе Костића у увођењу Шекспира код нас као и о његовој свестраној личности. Београдски огранак *Лазиних амбасадора* води се у ОШ „Лаза Костић“ на Новом Београду, док је за новосадски огранак надлежна госпођа Вера Копицл, проф. српског језика и књижевности у СШ „Светозар Милетић“.

Добијен је благослов Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја да се Св. Јован Шангајски узме као заступник и заштитник групе *Лазини амбасадори* и да буде преслава Фондације.

Са благословом Патријарха, одлучено је да се при Храму Вазнесења Господњег у Жаркову сваке године уочи празника Св. Јована Шангајског, након вечерњег богослужења пререже славски колач и представе одабране духовне теме.

Беседу је ове, 2013. године одржao протојереј-старворој Милун Костић, некадашњи парох и старешина Цркве Св. Саве у Лондону на тему: „Личност Св. Владике Николаја Жичког као спона између Србије и Енглеске“. Посебну чар духовној вечери дале су музичке нумере у извођењу новосадског ансамбла *Филијанс*. у коме је централну улогу имао Небојша

Фондација „Лаза Костић“

Основана ентузијазмом пијанисткиње Марине Милић Апостоловић 1991. у Лондону, поводом 150 година рођења великана, Фондација „Лаза Костић“ је у најтежем периоду за српски народ представљала српску културу и духовност на највишем нивоу пред светом. Британске премијере, врхунски уметници попут Сер Џона Тавенера, Пирс Лејна, Патрише Розарио, најпрестижније сале као што су Вигмор хол, Сент Џон Смит сквер, надалеко чувени продуценти: Атеш Орга, Кен Блер... су визиткарта Фондације која јој већ 22 године отвара врата у свету. Желећи да наставе рад фонда у Србији, гђа Невена Словић, г. Зоран Максимовић и гђа Марина Милић Апостоловић су 2009. године основали сестринску Фондацију „Лаза Костић“ у Србији. Учествовање на Културној олимпијади (са представом *Хенри Шестши* у извођењу Народног позоришта у Глоб театру) и Спортској олимпијади (представљањем Лазе Костића као спортисте у елитном веслачком клубу Патни) у Лондону 2012. је кулминација удруженог рада две фондације.

Бурић, сјајно изводећи пар композиција на фрули, старом српском инструменту, заштитном знаку првог обраћања Владике Николаја енглеском народу у Лондону. „Можда је неко и донео раније фрулу у Лондон, али је нико није свирао у Хајд парку и први представио Енглезима, и то на такав начин, као наш Владика Николај“, подвукao је о. Милун Костић.

М. М. А.

Разговор са писцем Александром Гаталицом

Човек не може да опстане без вере

Разговарала Славица Лазић

Ми треба да будемо православни грађани света и људи 21. века, и да направимо друштво које неће бити артифицијелно, већ стварно и здраво; које неће бити друштво скептика, већ људи отворених назора; које неће неговати култ смрти, него култ живота.

Наредну, 2014. годину обележиће стогодишњица Првог светског рата, а роман *Велики рат* Александра Гаталице, после четири деценије паузе враћа ову тему у српску књижевност. Роман је награђен традиционалном 58. НИН-овом наградом за најбољи роман 2012. године и престижном јубиларном 25. наградом „Меша Селимовић“ за најбољу књигу године, и говори о смрти једне како аутор каже, *дивне епохе* у којој је грађански дух довео до огромног напретка у науци, уметности и философији, која се у једном дану „дугог, топлог лета 1914.“ стрмоглавила у највећу историјску кланицу у којој су страдали људи на свим зараженим странама, од Единбурга до Одесе, чије личне историје аутор прати кроз роман. Гаталица каже да му је био циљ да опише смрт те дивне епохе у којој би „волео да је живео, само да није тако језиво завршила“. Први рат је уништио надања читавих генерација и показао да је смрт страшна и масовна. Ову сагу о Великом рату аутор је писао током четири године, како каже *посвећеничи*. Занимљиво

је да дело има чак 78 јунака и јунакиња чије ратне судбине писац прати кроз паралелне токове, али да нема главног лица, јер епоха нема књижевног јунака, њу чине не само Срби, већ и припадници још десет народа. Роман је подељен на пет делова, који прате пет година рата. Српски писци се дуго нису бавили овим ратом, а како аутор објашњава: „Велики роман мора да има и патоса и ироније, и смрти и живота, и љубави и потгибија, па ако хоћете, и кукавичлука и хероизма. Сада је дошао, ваљда, час да се све стави међу корице, а Бог зна зашто сам ја за то изабран.“ *Велики рат* је најбољи српски одговор на питање шта смо чинили пред стогодишњицу Првог светског рата и представља најбоље странице српске књижевности посвећене овом рату. Роман је почeo да преводи један од најбољих преводилаца са српског језика на енглески Вил Фирт, а објављивање се планира за 28. јун 2014. године, на стогодишњицу почетка Првог светског рата, са промоцијом у Лондону у конгресном делу Војничког гробља британских ратника из Великог рата.

У разговору за *Православље* аутор са поносом додаје да је читалачка публика препознала поетику епохе о чему говори податак да је за три месеца *Велики рат* продат у тиражу од 5.000 примерака што представља „позив на читање“. А престижне награде обезбедиле су му место у холу славних српских писаца.

Ваш роман говори о Првом светском рату, али не из историографске визуре, већ бавећи се малим људима у митском миљеу. Наредна година је година обележавања 100-годишњице Првог светског рата. Осим тога што сте се великим биткама и јуришами само површно бавили, а у први план ставили актере – мале и велике људе, јунаке бојног поља који су сви исти, шта то још Ваш роман доноси ново чега се српска књижевност није дотакла бавећи се овом темом?

– *Велики рат* је пре свега роман, а не хроника или историографска свеска. Он на уметнички начин, користећи се и чињени-

цама и маштом, жели да приближи человека и његову патњу и да кроз тај поглед једног јединог патника сагледа читав универзум и у њему рат као сасвим нејасно испољавање људског насиљничког карактера који се није променио за последња три миленијума. Мој роман је у том погледу проговорио језиком свих својих читалаца који су се пронашли и препознали у овој историјској причи као да је она нека данашња и као да су они ти војници у рововима од пре сто година. Обично кажем да „желим да погледам свет кроз нечије очи“. Чини се да су многи моји читаоци, њих већ неколико десетака хиљада, погледали свет „из очи“ мојих јунака. И све су видели. И све им је било јасно. Идем често на промоције и видим како не морам да објашњавам много зашто роман има толико ликова или како га читати. Све је јасно.

Да ли смо нешто научили из историје? Колико нас је као народ променио овај рат који је познат по страдању српског народа достојном античке трагедије?

– Не, ништа нисмо научили. Наш насиљнички карактер није се променио од Тројанског рата 1200. године пре нове ере. Ретко шта постижемо договором; увек нам се чини да нема места на овом свету за „нас“ и „њих“, да не можемо да разговарамо, да не можемо да опростимо, да не можемо оне који греше да вратимо на прави пут; да, уосталом, ми сами, ето савршенства, никад не грешимо и никог нема да нас на то опомене или промени наше мишљење. Тако се понашају професори према ученицима; директори према запосленима; председници према свом народу, а то не ваља, али ко ће овај глас да послуша?

Да ли су српске војничке жртве и њихов хероизам

обезвређени после свих ових деценија – јесмо ли их заборавили?

– Нисмо их заборавили али оне су добрым делом обезвређене. Њихове кости нису направиле срећнију земљу. Нисмо ни за педаљ одмакли од броја становника који смо имали почетком двадесетог века, нисмо уредили земљу, нисмо нашли начина да мудријим дипломатским потезима избегнемо довођење наше земље и нашег народа у историјски процеп, у којем морамо да реагујемо беспримерним хероизмом, али уз огроман број жртава.

У Вашем роману има смрти и живота, погибија и љубави, хероизма и кукавичлука, али не видимо колико је вера била значајна српском краљу Петру Првом и српским војницима, осим у случају Светозара фон Бојне, фелдмаршала, који има подвојену личност – православно срце које живи у чудној симбиози са оданошћу царској круни. Недостаје ли литургија сећања?

– Мислим да се ту донекле варате у процени ове стране романа *Велики рат*. Вера и нада су последње што су изгубили и српски официр који је лажима спасао своје војнике, родбина која је и после смрти својих ближњих добијала њихове рукописе самовољно исписане на разгледницама чича Бироа, па и краљ Петар, који гледа путнички ковчежић једног истамбулског трговца који му се не зна се како допао, и силно верује да ће се уз ту путничку багажу вратити у отаџбину.

После велике кланице овог рата, у коме је како кажете српски народ једини који је у Великом рату изгубио домовину и кренуо у збег, а Србија спала на величину једног рајског острва у Јонском мору, преживели се враћају ку-

ћи надајући се бољем сутра. Колико су том оптимизму до принели етички идеали православља, као вечне карактерологије српског народа?

– Рекао бих пресудно. Толико се мало људи вратило из тог рата да је обнова српске популације била чак и тежи задатак него победа у Великом рату. Па ипак, српски војник никад није кукао, никад није молио за милост, није тражио привилегије. Милунка Савић радила је као чистачица а све своје ордене одложила је у обичну дрвену фиоку. Арчибалд Рајс, најбољи познавалац менталитета Срба, увек је оштро раздавао српског војника од српског политичара: све што је добро у првом, било је лоше у другом и то је јасно живосао у свом политичком тестаменту *Чујше, Срби*.

Да ли је позвање књижевности да пред 100. годишњицу Великог рата отвори врата новом погледу на прошлост? Биљана Србљановић пише драмски текст о истом поводу, али личност Гаврила Принципа карактерише као терористу, а тако представља и српски народ. И Ваш роман почиње сценом када у Сарајеву на обдукциони сто др Граха стижу тела надвојводе Фердинанда и његове супруге.

– Ја не знам шта тачно ради Биљана Србљановић, али знам шта сам желео да урадим ја. Нисам хтео да оптужујем, нисам хтео да делим јунаке на добре и лоше, нисам хтео да понудим готове идеолошке одговоре. Хтео сам да рачунам на паметне читаоце и пресрећан сам што их оволовико има – читаоце који ће схватити да се и у добром човеку крије клица преступа, а да сваки лош и опак човек ипак има трачак кајања, као последње остатке људскости и вере у Бога. Ови моји јунаци дубоко су дирнули читаоце који су већ научили да буду опрезни, знајући да се увек ➤

из добрих намера чине најстрашнији злочини, те да и најокорелији човек у последњем часу осети потребу да се исповеди и да му тежак терет који је на себе навалио злочином, буде икако скинут са савести...

Јунак Вашег романа, цензор за српске заробљенике за кога се сматрало да најбоље по знаје психу Срба, агитује да пишу Ћирилицом и каже да је од јужних Словена у Срба најјаче развијен култ породичног живота и љубав за своју фамилију и отаџбину. Шта се то дододило за један век да смо постали земља у којој млади само мисле како да из ње оду а стварање своје породице им није приоритет?

– Није ово, верујте, трајно стање. Оно је само привремено. Пољуљани смо. Изгубили смо самопоуздање. Нисмо успели да зауставимо многе народе који су као једину заједничку политичку платформу имали бежање од нас. Осећамо се готово као кужни, док се понеки политичари држе као да је читају Србија један велики лепророзијум. Све ће ово, ипак, да прође. Ја верујем у потенцијал нашег народа, у његове таленте, у његову упорност. Морамо да променимо погледе и циљеве, морамо да се прилагодимо и да се сачувамо, а онда ћемо видети и нови успон наше културе, науке и свих људи. Ја верујем да када би сутра сви кренули да се понашају одговорно и имали визију да бисмо бољитак приметили већ кроз годину дана. Само, проблем је што никако да напустимо политику „разбијања главе о зид“, те се, ево, поново залећемо.

Да ли сте кроз заокружену трилогију – *Невидљиви, Велики рат* и *Век* нашли одговор на то откуда толико зла помешаног са толико доброте у ве-

ку који је сломио велике наде у срећну будућност Европе?

– То је ваљда у људској природи. Даћу вам само један пример. Потпуно сам убеђен да се у данашњој Европи фаворизује медиокритеско образовање које прави осредње научнике и набеђене уметнике, и да се то – ето парадокса – ради из убеђења да су велике идеје, титански појединци, и огромна жеља за променама направили највећу несрећу у Европи 20. века. Размишљало се, анализирало и дошло до само једног закључка: Европа 21. века треба да буде рај осредњих, малих и врло тихих умних људи. То је сигуран начин да убијемо изопачене идеје фашизма и нацизма. Али, авај, иако је овај историјски „антибиотик“ заиста анестезирао неонацизам, он је успут убио и могуће настављаче Томаса Мана, Беле Хамваша, Лешека Колаковског. Живимо данас у једном тихом, тупом и бљутавом времену, а ко год каже да се овим Европа не чини безбеднијом, лаже; али, шта ако неко каже да ће након ове „анестезије“ кроз двадесет или педесет година букнути још страсније идеје и да ће их опет

бити у букету: и слободарских и тлачитељских, и оних које су опис икарског успона и оних које бележе последњи икарски суноврат.

У којој мери православље може да помогне у изградњи демократске будућности српског друштва?

– Мислим да је ово кључно питање. Наше друштво јесте секуларно по уређењу, али је наша вера народна и дубоко укорењена. Као и по другим питањима и овде морамо да схватимо да ова два пола нашег друштва не треба да „разговарају“ нити „преговарају“ јер су једновремено иманентна свим нашим људима. Ми треба да будемо православни грађани света и људи 21. века, и да направимо друштво које неће бити артифицијелно, већ стварно и здраво; које неће бити друштво скептика, већ људи отворених назора; које неће неговати култ смрти, него култ живота.

Шта је мисија књижевности и уметности?

– Да се људи промене. Верујем у књижевност која мења људе и мислим да се броје само оне књиге после којих читалац мисли да се променио. Надам се да су моје књиге такве, а ако јесу, онда су постигле своју улогу.

Колико је вера важна у Вашем животу и стваралаштву?

– Ја мислим да човек не може да опстане без веровања у виши поредак и смисленост свог живота на земљи. Свуда се залажем да људи схвате да не може мобилни телефон да буде божанска справа коју ћемо гледати са страхопоштовањем и да то што све брже комуницирамо не може заменити здраве мисли које би требало да негујемо. ■■■

Одговор Митрополиту Амфилохију

Одговор Високопреосвештеном Архиепископу цетињском и Митрополиту црногорско-приморском Г. Амфилохију на његов осврт (*Православље*, 1112, стр. 24–25) *Поводом чланка Зорана Ђуровића „Папа Франциско и будућносћи односа са Православном Црквом“*

Трудио бих се да примедбе нашег Митрополита разумем као последицу неспоразума, тако да нећу одговорити у духу оне Његошеве: *Оштиши му како знаш, владико, и чувај му образ ка он шеби!* Такође, ако се покаткад Митрополитово име појављује као Радовић, како је уобичајено у научном и новинарском свету – а мало неке светске форме дијалога није нам наодмет – то није, дакле, из неког *нейиштовања*, какав дух често надахњује неке српско-црквене полемике, где се негира свештени чин или интелектуални статус дијалоганта. Биће из тог разлога и нешто ироније, јер каква је полемика без ироније? Имао бих и једну малу премису пре него што пређем на ствар, а то је да се једноставним укуцавањем мог имена и презимена на интернету лако долази до моје одреднице на Википедији, одакле иду и везе за мој сајт www.zorandjurovic.com. Све што чиним, чиним на свијетлу дана.

Митрополит пише: *Минималистички став Ј. Ђуровића да је „идеја првенства схваћена у јуридичком кључу, практично једини проблем који још увек не дођушта ипуно јединство Исристичне и Зајадне Цркве“ теолошки је површан, еклесиолошки нейрихваштљив, да не кажемо – дилетантски. Такав доиматски минимализам и еклесиолошки дилетантанизам, којим се објашњава шраћични десећевјековни прекид евхаристијско-црквеној оиштења и заједништва Православној Истоку са Зајадном Црквом је неизбиљан и неодговоран.* Две се ствари одмах могу извући: 1) г. Ђуровић је дилетант, 2) првенство схваћено у јуридичком смислу је главни проблем. Са тачком два се слажем, што ћу касније и образложити. „Мали“ пак проблем је у тачки 1, јер као дилетант:

– Г. Ђуровић је завршио теологију на Богословском факултету СПЦ у Београду 1995. (неколико испита је положио код проф. А. Радовића), а исти Ми-

трополит га рукоположе 1992. за ћакона, мада је радио без плате и радног стажа (јер је аушентични дилетант, а све у складу са 1 Тим. 5, 18) до 1996. када постаје парох у Смедереву; г. Ђуровић уписује постдипломске студије из Историје философије (ментор С. Жуњић), а од 2002. студира на *Pontificio Istituto Patristico Agostiniano della Pontificia Università Lateranense*, Roma, где магистрира у теологији и патристичким наукама 2007, а 2010. одбрањује докторску тезу: *La protologia e l'escatologia nel De Genesi ad litteram di sant'Agostino. Analisi esegetico-teologica*, са magna cum laude, коју исте године и публикује.

Дакле, мало је тешко веровати да је г. Ђуровић дилетант, *carta canta*, како кажу Италијани, што је познато и самом Митрополиту – који је био гостујући студент на Оријенталном институту у Риму, чиме се с правом поноси. Са пак првим и најзначајнијим папским уни- ➤

верзитетом, Латеранумом, Београдски БФ је склопио конвенцију о научној сарадњи.

Прећи ћу на тачку 2, коју Митрополит није разумео, чиме је вероватно крив и ограничени простор који сам имао на распологању. Ја не тврдим да је борба за власт, тј. економски моменат једини мотив, него само да је то главни мотив који је довео до раскола између Источне и Западне Цркве, што се види и из самог цитата који Митрополит доноси: *практично једини проблем*, јер *практично* значи у суштини, док су други занемарљиви, пошто *практично* не искључује и постојање других. Да сам рекао *једини*, без додавања и *практично*, Митрополит би био у праву, али овако испада да он маши тему. Нашироко сам о разлозима прогресивног отуђења Цркаве (политичким, културно-религијским и еклесијолошким) писао када сам преводио Yves Congar, *L'Église et les églises, 1054–1954: Neuf cents ans après*, ed. de l'Abbaye, Chevetogne 1954 (в. на мом сајту). Такође сам превео: W. Kasper (ed.), *Il ministero petrino, cattolici e ortodossi in dialogo* (Pontificium Consilium ad Unitatem Christianorum Fovendam), Roma 2004, што је наручио БФ, а уз то сам публиковао и научни рад: „*St. Augustine's Filioque in the Treatise 99 on the Gospel of John*“, у *Philotheos* 7 (2007), 218–231. Митрополит нас је могао поштедети мука да се мало обавестио о мом раду, јер се подразумева у научном свету да се не може писати о нечијем ставу на основу једног текста, онако *офрље*. Сетимо се колико пута је и он сам био „добронамерно“ интерпретиран од других. Неупућеноме је то дозвољено, а у свету науке то је за црвени картон.

Не претендуюм да дајем лекције владикама. Претендуюм на то да ако се нешто тврди о неком ставу, онда то мора да буде образложено разборитим, а не неким другим аргументима, како је још Његаш знао: *Коме за-*

кон лежи у шојузу... Католици су преболели мале богиње где су владике теологе гледали као супротстављене себи. Нама тек предстоји то суочавање.

Ја бих био врло срећан да ме је Митрополит напао за једну оригиналну мисао, али у ствари ја само следим пут трасиран од блајенопочившег Еп. далматинског Никодима Милаша, који и данас има своје ауторитативно место у свету науке. Он у књизи *Славенски апостоли Кирил и Методије и истина православља*, Задар 1881. (Београд 1985), стр. 250, иако говори о филиокве, бесквасном хлебу, чистилишту, итд., поводом спровођења власти над Бугарима пише: *Земаљски интереси, а не друго шта, били су шта као и кроз све јошто вјекове, јак и данас су једини мовениј свакој йајској чини, и ради њих интереса*. Милаш је, читајући изоловано ову његову изјаву, још радикалнији од мене (*начисто површан*, могао би казати Митрополит) јер не види друге, до ли земаљске интересе. Наравно, ни Милаша ни мене не треба читати у Радовићевом кључу. Уз то, ваља приметити да и Милаш пише навијачки, јер не говори о томе да цариградски патријарх може имати мотива сличних папиним (необавештењих ради, много је било више цариградских патријарха јеретика него папа). Но, не смето бити престроги према Милашу јер је он писао у моменту и окружењу које није било надахнуто екуменским духом.

Има нешто у чему се наш Митрополит и ја реално разилазимо, а то је његова неопрезна тврђња како се католици греше о Духу Светог, не размишљајући притом да то имплицира убаџивање у пакао свих (*in toto*) католика, јер је *reie* против Духа једини неопростиви грех, ако ћемо веровати Писму (Мт. 12, 32). Митрополит ме затим критикује како превиђам да је самовољно увођење учења о *Filioque* у саборни Симбол вјере Цркве *неօրոշիւթք* ако

нема покажања, и како се тиме инструментализује Дух Свети, и *што ог стране оне апостолске спољице која „предсједава у љубави“*. *Није чудо што се тријех проповеди Духа Светоја (Filioque) одразио и на саму Цркву...* Ако је то тако, како Митрополит тврди, зашто је Патријарх Атинагора 1965. скинуо анатему са Западне Цркве, као што ју је и папа Павле VI укинуо у односу на нас, а *ништа* у исповедањима Цркава није промењено? Остаје ми нејасно како Атинагора прихвата да се католици и даље огрешују о Духу? Но, Митрополит је у канонском јединству са Цариградом, и није се придружио расколницима који су осудили Атинагору. Нема овде никаквих амбигви, јер је и Атинагора „минималиста“ – као и ја и други који филиокве виде као теологуменон и компатибилним са источном формулом *Og Оца кроз Сина*. Нажалост, из Митрополитове формулатије следи да се нико од католика неће спасити, тако да бих желeo да нам појасни да ли се несретно изразио, или то стварно и мисли?! – Још бих приупитао: ако је филиокве у позадини проблема примата, како то да се столице које немају ово учење, тј. Цариград и Москва, препишу око првенства?

Нисам ја, понављам, у овој области оригинални мислилац. И сам Радовић би морао знати да је нпр. Св. Максим Исповедник на православан начин тумачио филиокве (писмо Марину Кипарском), иако он није био *сентиментални бесилодни ирениста*. Но, да чујемо шта на ову тему говори и кардинал Конгар (*L'Église et les églises*, стр. 88), а знамо да је он ауторитет и за нашег Митрополита: „Расправа је сада дошла до тренутка где имамо више православних теолога који су мишљења да доктринарно питање *Filioque* не би било препрека успостављању јединства. Данас је много заступљеније гледиште да, *суштински*, постоји заправо са-

мо једна тачка размимоилажења: питање примата и, наравно, блиско повезано с приматом, питање незаблудивости папе". Конгар нам у н. 1 наводи како „данас, већи број православних сматра да *Filioque* није јерес или догматска грешка, него прихватаљво теолошко мишљење, тзв. *штешолођуменон*“. Ауторе које наводи били би: у 12. веку Никита Никомидијски; у наше доба: Болотов, Флоровски, Булгаков, Соловјев, док многи који сматрају да правилно схваћено *Filioque* не представља више препреку за сједињење су: Лоски, Митр. париски Евлогије, Свијетлов, Еп. Касијан Безобразов и више професора Института Светог Сергија. А да је примат главни проблем, Конгар наводи у следећој ноти: Еп. Илија Мињати, Оберпрокуратор Св. Синода К. Победоносцев и кнез Ј. Трубецки, Булгаков, папа Лав XIII...

Атинагора и папа Павле су изјавили да жале збој увредљивих речи, неоснованих пребацивања и дела вредних осуде која су на обе стране обележила или пратила жалосне доћађаје ше епохе, као и да једнако жале и одстрањују из сећања... Цркве проиласе екскомуникације који су уследили... да ојлакују, на концу, немиле прешходне случајеве и касније доћађаје, који су, још утицајем различитих инилаца, међу којима је обосирано неразумевање и нейоверење, коначно довели до сјварног раскида ирквене заједнице. Мислим да ове речи више одговарају Јеванђељу него неопрезном Митрополитом позиву да се католици и папа у пепелу покају и врате у православни тор. Ако ће Владици пак бити лакше, треба да зна како је и Конгар у младости имао исте идеје: *бийши је да се православни обрате на католичку истину*. Конгар је постао један од највећих теолога прошлог века када је смогао снаге да превазиђе такве незреле идеје.

Има пак једна ствар која мало подсећа на свету инквизицију

или на наша „вунена времена“; наиме, не бих ништа замерио Владици да је само мене лично напао, али ми није право, и није по Марку Миљановом, што позива уредништво *Православља* на аутоцензуру, јер оно износи моје *неозбиљне и неодговорне ставове у званичном ортану наше Помјесне Православне Цркве, притом збуњујући (Ђуровић) и обманујући лаковерне чишаоце*. На крају, вели, *надамо се да ће „Православље“ убудуће чувати себе и своје чишаоце од оваквих недобојсловских и нецрквених йо-вршних најиса*. На овом месту да поменем, и да се нашалим, како су недавно Руси превели једну моју студију: Иерей З. Ђжуровић, PhD, *LXXXII канон Трулльскога собора*, а декан иprotoјереј из Москве (Православный Свято-Тихоновский гуманитарниј универзитет), А. А. Салтыков написао је студију о том тексту: „К вопросу о значении канона 82 Трулльского собора (в связи со статьей о. Зорана Ђжуровича)“, у *Искусство христианского мира*, (2013), 412–427. Можда не би било лоше да се и њима пошаље једно писамце, да не би Ђуровић кварио (и) руску младеж...

На крају, сматрам да не може да се иде код католика и да се седи миран у хотели. Ја у том по-гледу немам никаквих проблема, јер све јавно радим, док неке наше владике сарађују, али кад зилоти и „отечествени“ дигну глас, они шуш. Мислим да Митрополит нема због чега да правда свој сусрет са папом, и да се ограђује тиме што је био у својству изасланника Св. Синода. Надам се да га нисам увредио тиме што сам поменуо да је био у делегацији православних на устоличењу Његове светости папе Франциска, јер је то познато *lippiis et tonsoribus*; нисам пак срећан што је искористио прилику да отвори очи папи и позове га да се одрекне једне „догмице“, јер би било боље да је поменуо Ким (а не да то препусти само пред-

седнику Николићу), па да папа понови како ће наставити ватиканску политику непризнавања његове самопроглашене независности. Једноставно, није прикладно помињати на прослави оно о чему се расправља на научним скуповима, а надам се да ће ме Митрополит, после овога, сетивши се Сократа, предложити за комисију за екуменски дијалог, а не да ми се одузме лиценца у теологији. Драго ми је да је мој текст успео да нам открије коначно и о чему се разговара када се сртну црквени великодостојници, јер се *страда ради јудејској*, све углавном крије, као и сами састанци, а из бледих саопштења ништа се не може закључити. Не би Ђуровић успео да збуњује и обманује лаковерне чишаоце да владике раде свој посао (реторичка фигура!), а то је да обавештавају верни народ, а не следе пример српске Владе, која све ради у тајности и наједанпут нас доведе пред свршен чин. Мора се радити јавно, мора се говорити народу, не потцењивати га пре-више. Мора се лаос обавештавати докле се стигло у екуменском дијалогу. Само тада ћемо избећи ризик старокалендараца, зилота, правих православаца, или како се већ зову, а и нама ће бити лакше, јер како вели Писмо, *Истине ће нас ослободити*, а она није гностичког него публичног карактера. Да би се пак партиципирало у њој, поред когниције потребна је и храброст, која у Србији и српским земљама више није врлина, јер шкоди каријери.

Потписаћу се овом приликом са пуном титулом, мада то избегавам због демагошких злоупотреба, јер се многи крију иза њих, а унутра... *и разно ћа звени*... и молећи опрост од Митрополита због, на моменте, шаљивог тона, који је оживео овај мој одговор, и искајући Његов Архијастирски благослов,

Православни превишиер, проф. др и сликар Зоран Ђуровић

Из православне ризнице тумачења Светог Писма

Тројезични крсни натпис

(Јн. 19, 20)

гр Предраг Драгутиновић

„А Пилат написа и натпис и постави га на крст; беше наиме написано: Исус Назарећанин, цар јудејски. Овај натпис прочиташе многи Јudeји јер је близу града било место где је Исус распет; а било је написано јеврејски, латински и грчки“ (Јн. 19, 19–20).

YЕванђељу по Јовану читамо да је натпис изнад крста на коме је распет Исус Христос био написан на три језика: „А Пилат написа и натпис и постави га на крст; беше наиме написано: Исус Назарећанин, цар јудејски. Овај натпис прочиташе многи Јudeји јер је близу града било место где је Исус распет; а било је написано јеврејски, латински и грчки“ (Јн. 19, 19–20). Да ли је тројезични натпис на Христовом крсту просто један историјски податак или пак постоји неки дубљи смисао овог Пилатовог поступка?

Натпис

Натпис „Исус Назарећанин, цар јудејски“ није формално правна кривица због које је Исус распет на крсту, већ се у Еванђељу по Јовану наводи у теолошком смислу, као месијанска титула. У синоптичким Еванђељима Јudeји се ругају распетом Исусу управо користећи речи из натписа које наводи Еванђелист Јован (Мк. 15, 32; Мт. 27, 42;

Лк. 23, 37.39). Он, за разлику од Марка (Мк. 15, 26) и Матеја (Мт. 27, 37), не назива ову титулу „оптужбом“ и једни је од Еванђелиста који наводи нездовољство јудејских религијских ауторитета називањем Исуса „царем јудејским“, пошто он, по њиховом мишљењу, може бити схвачен као одавање части. Када захтевају од Пилата да промени натпис у смислу да је Исус се-бе сматрао „царем јудејским“, а не да је то заиста био (Јн. 19, 21), Пилат одговара: „Што писах, писах“ (Јн. 19, 22).

Тројезични натпис код Луке и Јована

Еванђелист Јован је једини који наводи тројезични натпис (*τίτλος*). Одговарајући помен тројезичног натписа среће се и у неким преписима Еванђеља по Луки (Лк. 23, 38): „А над њим је био натпис написан грчким, латинским и јеврејским словима: ово је цар јудејски“. Чини се, међутим, да су преписивачи, под утицајем текста Еванђеља

по Јовану и у жељи да хармонизују извештаје два Еванђеља, накнадно унели ову реченицу у Еванђеље по Луки. Стога се готово са сигурношћу може тврдити да је Еванђелист Јован једини који наводи тројезични запис.

Зашто на три језика?

Који је био разлог да се Исусова, с једне стране „кривица“, с друге „месијанска титула“, напише на три језика? Из тадашњих историјских извора познато је да су се оптужбе износиле највише на два језика. Први разлог томе је да би народ могао да разуме. Други разлог је био због веће прецизности одређеног језика у односу на други: у римским провинцијама, на пример, судски процес се често одвијао на грчком, али је пресуда изрицана на прецизнијем латинском. Међутим, изношење правне кривице или вођење судског поступка на три језика није забележено у античким изворима. У случају распећа Христовог довољно је било да натпис буде на арамеј-

ском, говорном језику тадашњих Јевреја са простора Јудеје, и грчком, који би разумели Јевреји из дијаспоре који су свакако били присутни у великом броју због празника Пасхе. Стога се чини да је тројезични натпис непотребно претеривање, јер се радило о ствари унутар Јудејства, која се није тицала незнабожаца, Грка и Римљана.

Теолошки смисао

Са теолошке тачке гледишта, Пилатов потез је једно несвесно пророштво (каквих у Еванђељу по Јовану има дosta) и наговештај универзалне димензије крсне смрти Исуса Христа. У тај петак уочи Пасхе многи Јудеји који су се окупили у Јерусалиму за празник пролазили су поред Голготе и могли да прочитају натпис. Ти Јевреји су дакле могли да прочитају натпис на свом језику, пошто се под „јеврејским“ вероватно подразумева арамејски, говорни језик Јudeја тога времена, и да незаинтересовано прођу даље.

Међутим, натпис није био само на арамејском, већ и на грчком, што је знатно повећавало број оних који су могли да га прочитају. Многи Јевреји из дијаспоре који нису знали арамејски могли су да прочитају натпис на свом, грчком језику. Коначно, мало присутних је читало латински, али је овај језик у употреби у великом делу тадашње Римске империје. То је језик политичке моћи, војске и правосуђа. Тако, сва три језика упућују на свеобухватност дојађаја крста: за Јудеје од којих је спасење (Јн. 4, 22), али који нису у стању да препознају Месију без обзира на многа сведочанства њихових Светих књига о њему (Јн. 5, 39), за Јевреје из дијаспоре, који ће постати материца из које ће се ширити по рука Еванђеља по целом свету, и за незнабошце који владају тадашњим светом.

Историја спасења

Први језик на натпису је јеврејски, односно арамејски, језик Јудеја од којих је спасење (Јн. 4, 22) и који су најпре учесници Божијег откривењског делања. Њихово одбијање да препознају у Писмима обећаног Месију у личности Исуса из Назарета помериће историју спасења даље ка незнабошцима, који постају учесници

у Божијем откровењу, накалемљени као дивља маслина на домаћу (уп. Рим. 11, 17). Натпис на Христовом крсту је позив „свим народима“ (уп. Мт. 28, 19) да верују да је распети Исус из Назарета заиста цар јудејски који је из средишта обећања Божијег изабраном народу своју жртву принео за многе (Мк. 14, 24), призвавши цео свет у љубавну заједницу са Богом и другим људима. ■

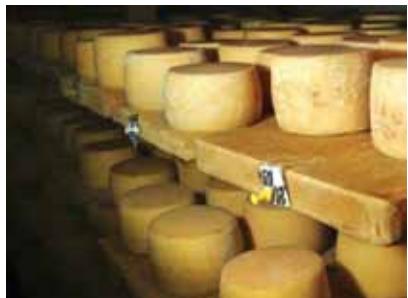
Славски колач

Наивно сликарство Словака

Пиротски ћилим

Пиротски качкаваљ

У Етнографском музеју у
Елементи нематеријалног

Нематеријална

пр Биљана

*Оубава леїа славо Божја,
Свети Ђорђе крсно име моје.*

(„Ко крсно име слави, оном и помаже“,
еї. песма)

Наш народ је одвајкада знао да препозна и истакне вредност онога што превазилази уобичајени ниво духовности, културе, уметности. Настојао је да поруку о томе преноси са колена на колено, па су се такве ствари опевале у народним песмама... Опевала се лепота и материјалног, али и нематеријалног.

И свет има своје бисере културе и уметности, које је ваља-ло сачувати за поколења, па је тако настала међународна организација чији је искључиви задатак управо заштита те нематеријалне баштине. Након прве фазе заштите материјалних културних добара, увиде-ло се да националне културе садрже и оно што је нематеријално, а чини нераскидиви део једне културе.

Многи елементи духовне баштине су нестали или је у то-ку процес њиховог пропадања. Да би се ублажиле последице и некако прекинуло или бар одложило нестајање, пре равно

десет година Међународна организација за очување споменика културе УНЕСКО је 2003. године донела Конвенцију о очувању, нематеријалној културној наслеђа, коју су потписале 152 земље. Године 2010. месеца маја и Народна скупштина Републике Србије ратификовала је ову конвенцију. Српско Министарство културе је потом, 20. јуна 2012. године, при Етнографском музеју у Београду, основало Центар за нематеријално културно наслеђе. Главни задатак овог центра јесте вођење и чување Националног регистра нематеријалног културног наслеђа, као и чување документације о овом благу у електронском, папирном, видео и аудио облику – што чини једну од примарних активности ове установе.

Већ у јулу месецу 2010. године преко своје матичне куће (Етнографског музеја у Београду), Канцеларији Његове Светости обратила се др Весна Марјановић, музејски савет-

Београду представљени
културног наслеђа Србије

баштина Србије

Цинциар Косићић

ник и начелник Одељења за проучавање народне културе, која је била руководилац пројекта под називом *Крсна слава*. Он је укључивао научно истраживање ове националне особености, музејску изложбу, штампање каталога и друге програме, и предлог организацији УНЕСКО за листу светске баштине нематеријалног културног наслеђа. И заиста, већ у августу исте године уследио је благослов Светог Архијерејског Синода СПЦ, да се др Марјановићу и њеном тиму одобри коришћење материјала за реализацију овог пројекта... На овоме се нијестало. Листа се полако увећавала.

Конечно, 7. јуна 2013. године, у Етнографском музеју су представљени *Елементи нематеријалног културног наслеђа* са Листе нематеријалног културног наслеђа Републике Србије коју је формирао Национални комитет за нематеријално културно наслеђе.

Листа елемената нематеријалног културног наслеђа Републике Србије за упис у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа (усвојена 18. јуна 2012) гласи: 1) Крсна слава, 2) Молитва, Ђурђевдански обред, 3) Белмуж, 4) Обичај изливавања и паљења ратарских свећа, 5) Израда пиротског качкаваља,

6) Пиротско ћилимарство, 7) Филигрански занат, Крист Бериша кујунџија, 8) Клесарски занат, Бела Вода, 9) Пазарске мантије, традиционални начин припреме, 10) Злакуска грнчарија, 11) Косовски вез, 12) Певање уз гусле, 13) Гроталица, начин народног певања, 14) Певање из вика, 15) Ерски хумор, 16) Коло, коло у три, коло у шест, 17) Руменка, коло, 18) Свирање на гајдама, 19) Фрулашка пракса, 20) Свирање на кавалу, 21) Наивно сликарство Словака, 22) Лазарице у Сиринићкој жупи, 23) Израда дрвених чутура у селу Пилица, 24) Вуков сабор, 25) Ојкача, 26) Врањска градска песма, 27) „Чувари Христовог гроба“.

Овим чином завршена је прва фаза уписа у Листу Републике Србије, али одмах је започела следећа фаза предлога, и то ће бити непрекидан процес. Сада би требало да се јаве локалне заједнице (преко појединача, установа, организација и удружења) са конкретним акцијама и предлозима.

За наредни период се планира још једна новина, наиме, можи ће се пријавити и лица (личности) која плодовима свога рада заслужују да се нађу на Листи нематеријалног културног наслеђа.

Двојнице

Наивно сликарство Словака

Злакуска грнчарија

200 година од рођења Петра II Петровића Његоша

Нека буде што бити не може

Светлана Новићић

Ако се, док је био жив, икада питао, ако су му колебања понекад нарушавала спокој, ово двестагодишње дубоко поштовање које се ни за трун не смањује проласком времена, може му дати одговор – да, он је један од ретких који се имао рашта родити.

Петар II Петровић Његош рођен је 1813. године на Његушима, под Ловћеном, недалеко од Цетиња, у познатој кући Петровића, која је већ дала Црној Гори неколико врло истакнутих људи. Звао се Радивоје (Раде), а име Петар добио је кад се замонашио. За његово школовање у Русији није било новца, па га стриц, Владика Петар I, шаље у манастир

Топлу код Херцег Новог, где га старешина манастира Јосип Троповић учи италијански, математику, црквено певање и псалтир. Када се вратио на Цетиње, учитељ му је био у оно време веома познати српски песник Сима Милутиновић Сарајлија, који га је пре свега учио поезији. Највећи део свог знања Његош је стекао сам. Изванредно је познавао историју,

народну поезију и филозофију. Замонашио се врло млад 1831. године, да би после стричеве смрти примио управу над Црном Гором. У Санкт Петербург је отпутовао 1833. године где је хиротонисан за епископа. Тиме је постао и световни и црквени владар у Црној Гори. Последњи, јер су, после његове смрти, црквена и световна власт раздвојене.

Иако се понекад чини да је власт опојна и слатка, оно што је сачекало младог владику није било ни налик томе. Можда то време најлепше описује Исидора Секулић у свом делу *Њећашу, књига дубоке односности*, називајући га *горким годинама*: „Ни оне пре горких нису биле сласне. Зар није млади Раде Петровић, пре но што је стекао прву титулу Господара и постао архимандритом, зар није већ примио писмени ултиматум од паše из Скадра? Али од године 1836, искушења, невоље и неправде навираће као бујица. Премда ће у моментима долазити до осека и до одушака, може се ипак рећи да ће једно десетак година горчине, огорчења, па и очајања седети уз младога Господара док хлеб једе, док писма и поеме пише, кад се одмара. А после тих десет година остало му је још свега три-четири да болује, умире и умре.“

Његош је обавио многе тешке послове – потпомагао је зближавање подвојених и посвађаних племена, увео први порез, отворио прве школе у Црној Гори, као и штампарију на Цетињу. Добављао је књиге из Србије, Хрватске и Русије и делио их народу, а на његову иницијативу почeo је да излази и први црногорски лист, алманах *Грлица*. У писму Илији Гарашанину он каже: „Настојаћу основати и више школе, јер сам увјeren да су оне најпоузданije средство којим је дан народ до образованија и просвећенија, следоватељно до праве среће доћи може.“

У једној културно заосталој средини све је то ишло веома споро и тешко, али он није одустајао. Често осуђиван и невољен, за себе је говорио: „Ја сам владар међу варварима, а варварин међу владарима.“ Његово родољубље и национални понос најчешће повезују са чувеном изјавом да – Црногорци

не љубе ланце, али ту чињеницу много сликовитије можда описује документ у архиви у Трсту који каже да је Владика ди Монтенегро приведен и са слушан због продаје скupoценог накита. Било је то сушне 1847. године, када је за куповину жита продао одликовање које је добио од аустријског државника, Клеменса Венцела фон Метерниха. За свој народ, сиротињу, која сваки грумен плодне земље мора да отима од камена на ком живи, давао је своје драгоцености.

Све време своје владавине Његош је радио и на књижевном пољу. Написао је више родољубивих, побожних, пригодних и мисаоних песама које су касније издате под насловом *Мање йесме*. Испевао је *Слободијаду*, песничко дело од десет песама о победама Црногорца над Турцима и написао своја главна уметничка дела *Луча микрокозма* (Београд, 1845), *Горски вијенац* (Беч, 1847) и *Лазни цар Шћепан мали* (Загреб, 1851). Његова дела су типичан пример како је народна књижевност прерасла у уметничку. Слободољубље и слободоумље су задржани у потпуности, а дикција, облик и духовна вредност сваког лица и стиха, уздизе је до античких трагедија. Иако је *Луча микрокозма* његово најдубље дело, *Горски вијенац* је далеко познатији, јер обрађује историјску тему – истрагу потурица. Већина ликовна и догађаја су постојали, али је дело испуњено предањима, веровањима, обичајима, изрекама и пословицама до те мере да се нит приче понекад губи због дубокосмисленог, поучног, понекад двосмисленог стиха. Његош је борбу једног малог народа за слободу уздигао на степен борбе између мрака и светlosti, између поробљавања и слободе, назадног и напредног, човечног и нечовечног. Тиме се

Горски вијенац, остајући специфично црногорски, уздизе у ред оних светских уметничких дела која својом борбом за слободу и напредак имају општи значај, а колико је био актуелан у времену у ком је настao, актуелан је и данас на свим просторима где је основна људска слобода угрожена. Савршен десетерац је у далеком 19. веку приближио писану књижевност обичном човеку, а данас би могао да допринесе много бољем разумевању народне књижевности која је неправедно занемарена.

Владика, владар и песник, разболео се од туберкулозе 1850. године и после неуспешног лечења у Италији преминуо 10. октобра 1851. По сопственој жељи, сахрањен је на Ловћену. На месту старе капеле која је срушена, 1974. године подигнут је маузолеј. На нивоу Митрополије црногорско-приморске, 19. мај је установљен као датум празновања Његоша као светитеља.

Од овоземаљских ствари које је поседовао није сачувано готово ништа. Нестале су његове књиге, одећа, пера, нестали су чак и његови рукописи. Али, његово дело и даље живи. Не постоји Црногорац који имало држи до свог порекла, а да скоро читав *Горски вијенац* не зна напамет. Његош је сваког дана са њима, кроз обичне разговоре проткане његовим дубокумним стиховима, кроз ветар са Ловћена који као да никада у потпуности не стаје.

Ако се док је био жив икада питao, ако су му колебања понекад нарушавала спокој, ово двеста годишње дубоко поштовање које се ни за трун не смањује проласком времена, може му дати одговор – да, он је један од ретких који се имао рашта родити.

На поклоничким путовањима са Доброчинством

1

2

У манастиру Светог Саве Освећеног

Драјан Вукић

Поклоничка агенција Српске Православне Цркве „Доброчинство“ сваке године о великим празницима води верне у Свету земљу. Тамо их увек веома топло и срдечно дочекују у свим светињама Јерусалимске Патријаршије. То је био разлог да им „Доброчинство“ узврати духовним даровима.

Са благословом блаженопочившег Патријарха српског Павла, „Доброчинство“, поклоничка агенција Српске Православне Цркве, даровало је 2007. године копију чудотворне иконе Богородице Млекопитатељице манастиру Светог Саве Освећеног у Јудејској пустињи. Икону је сликао Антоније Милошевић, иконописац из Пирота. Освећена је на оригиналу по ком је живописана, у испосници Светог Саве у Кареји. У Београд је донета 25. марта

2007. године. Била је изложена у Вазнесењској цркви у којој је после вечерњег богослужења служен акатист Богородици Млекопитатељици. Од недеље до среде верни су у непрекинутом низу долазили у Вазнесењску цркву да јој се молитвено поклоне и приме од ње благослов. У среду, 28. марта, Епископ банатски Никанор служио је акатист Богородици Млекопитатељици. После свештеног чина, пожелео је Епископу славонском Сави и ходочасницима срећан пут у Свету земљу. Сто десет поклоника, вођених „Доброчинством“, понело је Карејску Чудотворицу у древни стан њеног оригиналa, манастир Светог Саве Освећеног.

О Великом понедељку поклоници су стигли у Јудејску пустињу. Кренули су ка манастиру у величанственој литији, док се раз-

легало свештено појање у славу Пресвете Владичице. У поворци су били Епископ славонски Сава, игуманија Пећке патријаршије мати Февронија са сестрама, монахиње из Раванице, Грgetега, Сретења овчарског, Месића, монаси из Хиландара, Преображења овчарског, свештеници из Ужица, Лознице и Јасеновца и још стотинак поклонника. Пред вратима манастира дочекао их је игуман Евдоким са монасима. Учинивши велику метанију пред иконом, унели су је у саборну цркву (католикон) манастира.

Затворен је један духовни круг дуг хиљадама километара, који је трајао скоро осам стотина година. Повезао је Кареју (на Светој Гори Атонској) и у њој Светосавску испосницу, са Београдом, седиштем Српске Православне Цркве и катедром Његове Све-

3

тости Патријарха Српског, и са Светом земљом и манастиром Светог Саве Освећеног. На Светли понедељак у манастир је дошао јерусалимски Патријарх Теофил III, са свим члановима Светог Синода, на поклоњење чудотворној икони. Данас се икона налази у параклису, испод католикона, у који се монаси повлаче на молитву у осами.

Игуман Евдоким неколико година је молио „Доброчинство“ да им се донесе икона Светог Саве Српског који ужива велики углед у њиховом манастиру и чију посету монаси генерацијама чувају у сећању као велики благослов и духовну радост. Патријарх српски Иринеј дао је 2012. године благослов да „Доброчинство“ однесе икону Светог Саве Српског у манастир Светог Саве Освећеног. Икона, коју је насликао иконопи-

сац Бојан Јуришић, била је прво постављена у Вазнесењској цркви. У недељу, 23. септембра 2012. године, после служеног акатиста Светоме Сави, Епископ ремезијански Андреј, у име Његове Светости Патријарха српског Иринеја, благословио је ходочаснике који су се у Свету земљу упутили са „Доброчинством“.

У понедељак, 24. септембра, у молитвеној пратњи Епископа горњокарловачког Герасима, амбасадорђа у Израелу, Србије Зорана Басарађе и БиХ Бранка Кесића, војног аташеа Србије мајора Раше Лазаревића и осамдесеторо поклоника, икона Светог Саве Српског донета је на дар манастиру Светог Саве Освећеног. Монаси су свечано дочекали икону с ликом највећег српског светитеља, испуњени великим радошћу, као што су и њихови претходни-

ци, пре осам векова, дочекали првог српског Архиепископа кад их је походио на ходочашћу светињама Свете земље.

Патријарх Светог града Јерусалима и целе Палестине Теофил III примио је 26. септембра Епископа Герасима и ходочаснике. Захвалио је „Доброчинству“ на великом духовним даровима и на љубави према Светом граду Јерусалиму и његовим светињама, на љубави коју „Доброчинство“ преноси на Србе поклонике.

Слике:

1. Уношење иконе
Млекопитатељнице у храм
2. Икона Светог Саве на путу за
Свету Гору
3. Манастир Светог Саве
Освећеног

У Минхену – од 4. до 9. августа 2013. године

21. конгрес тумача Светог Писма Старог Завета

Прошођакон Зоран Андрић

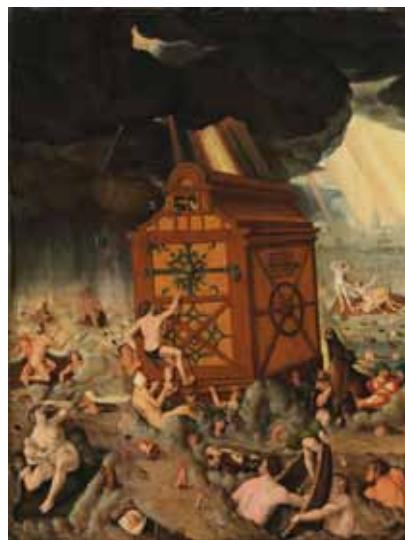
Минхен ће почетком августа бити ходочасно место интернационалне богословско–академске јавности, а посебно специјалиста за старозаветно богословље, будући да се у њему од 4. до 9. августа 2013. одржава 21. конгрес Светске организације за изучавање Старог Завета на Универзитету Лудвига Максимилијана у Минхену. Овај конгрес се одржава сваке треће године у једној од земаља чланица ове научне организације. Досад је конгрес био одржаван у Копенхагену 1953; Стразбургу 1956; Оксфорду 1959; Бону 1962; Женеви 1965; Риму 1968; Упсали 1971; Единбургу 1974; Гетингену 1977; Бечу 1980; Саламанки 1983; Јерусалиму 1986; Левену 1989; Паризу 1992; Кембрију 1995; Ослу 1998; Базелу 2001; Лајдену 2004; Љубљани 2007. и Хелсинкију 2010. Конгрес ће, мимо 15 општих, пленарних предавања (main lectures), бити структурисан у четири велике секције – Organization for Septuagint and Cognate Studies (IOSCS), International Organization for Masoretic Studies (IOMS), International Organization for Qumran Studies (IOQS), као и International Organization for Targumic Studies (IOTS). Овај конгрес је тако координисан да се не сучељава са два друга конгреса – Society of Biblical Literature, који ће бити одржан од 7. до 11. јула 2013 у Сент Ендрезу (St. Andrews) у Шкотској, као и World Congress of Jewish Studies, од 28. јула до 1. августа 2013. у Јерусалиму. Поводом овог значајног конгреса, одлучено је да се као пратећи програм организују две изложбе које се односе на теме и мотиве Старог Завета: једна у Старој пинакотеци о живопису и уметности Запада у епоси средњег века и барока, са лајтмотивом „Стари Завет – историје и форме“, и друга, изложба

рукописа у Баварској националној библиотеци насловољена као „Стари Завет и његово окружење – Од Вавилонског шалмуда до Покажничких исалама Орланда ди Ласа“, од 18. јула до 30. августа 2013. г.

У Баварској националној библиотеци

Тематско тежиште ове изложбе је положено на питање пријема и прихватања Старог Завета на древнојеврејском писму, као и на различите верзија Старог Завета и Псалама. У центру стоји значајни Вавилонски талмуд, који је, након Библије, најзначајнији текст Јевреја. Баварска национална библиотека поседује једни неоштећени примерак овог средњевековног рукописа са задивљујућим илуминацијама. Штампане инкунабуле из 1494. или Петокњижје из 15. века чине посебности ове изложбе. Што се хришћанске Библије тиче, овде ваља истаћи тзв. Фуртмајер Библију (Furtmeyer-Bibel), Лутерову Библију из 1551, као и поменуте Покажничке исалме Орланда ди Ласа, који је био капелмајстор у дворској капели у Минхену под царем Максимилијаном II до своје смрти 1594. г.

Баварска национална библиотека има у својим трезорима најбогатију збирку јеврејских рукописа (Hebraica Sammlungen) на свету. Ова библиотека данас поседује 513 рукописа са око 1050 текстова и 36 хиљада штампаних ствари. Збирка је основана још давне 1558. г., под баварским војводом Албрехтом V који је владао између 1550. и 1579. Два темеља ове збирке чине библиотеке хуманисте и оријенталисте Јохана Албрехта Видманштетера (1506–1557) и Јохана Јакоба Фугера (1516–1575). Већ тада је језгро „хе-

браике“ било сачињено од 230 рукописа на древнојеврејском и 256 штампаних ствари.

Изложба у Старој пинакотеци

Свето Писмо Старог Завета спаја основе древнојеврејског и хришћанског вероисповедања. Историја и форме Старог Завета су познате и у исламу. У ликовној традицији Запада је тај однос вишеструко тематизован. На изложби у Минхену – „Das Alte Testament – Geschichten und Gestalten“ од 18. јула до 20. октобра 2013 – представљени су најзначајнији уметнички примери позног средњег века и барока из фундуса/трезора једне од највећих и најзначајнијих збирки Европе. Реч је о сликарима као што су Албрехт Алтдорфер, Ханс Бургмајер, Лукас Кранах Старији, Петер Паул Рубенс и Рембрант, Лука Ђордано и Клод Лорен, да наведемо само најпознатије. Представљене су сцене Постања, Изласка, првогрдног греха, срџбе Јахвеове, сцене из Вавилонског ропства, катастрофе непојамних размера и катализми читавих цивилизација. Многе сцене приказују херојске подвиге и жртве у име Израиља и прослављају мудрост својих пророка, као и историју Ноја и Аврама, Исака и Исмаила, праотаца Јевреја и Арапа, Мојсија, цара Давида, мудрог Соломона, Јестире, Сузане, итд. Од укупног броја изложенih слика 44 примерка су из збирке Старе пинакотеке у Минхену, а преосталих 37 потичу из Ашафенбурга, Аугзбурга, Отобојерна, Шлајсхајма, Бамберга.

Изложба је конципирана у три начелна одсека.

Први одсек је у знаку позног средњег века и почетка нововековља. Готово да половина изложених слика тематизује Књигу Постања и Књигу Изласка. Њима следе Књига судија, Самуила, Јудите, Јестире и даље, преко Књига Пророка Исаје, Данила, Захарије, Језекиља које чини завршетак тематског круга. Овим је потврђена богословска теза да је Свето Писмо Новог Завета испуњење пророчанства, односно онога што се „типолошким“ смислом у библијској ерминевтици назива, а и у значењу који је Св. апостол Павле у Посланици Римљанима

5, 14 изнео. Блажени Августин је то на следећи начин изразио: „У Старом Завету је Нови скривен, у Новом је Стари откривен“. У једном радо читаном теолошком спису из епохе барока, насловљеном *Vita Christi* (Живот Христов), аутор вели: „Смисао Старог Завета је да нам представи Нови Завет у сликама и загонеткама“. Многа уметничка дела настала у средњем веку потврђују складни однос Старог и Новог Завета (*Concordia veteris et novi testamenti*). Тај функционални контекст је данас само упућенима познат. Мало је уметничких дела у 15/16. веку у уметности Запада која изображавају сцене Старог Завета као аутономна уметничка дела. Тај однос ће се у бароку начелно изменити.

Други део ове изложбе је сав у знаку барока. У појном 16. и 17. веку развија се тзв. „историјско сликарство“ које се ослобађа сакралне функционалности, односно настаје по поруџбини љубитеља сликарства, колекционара или за тржиште уметничким објектима/артефактима. Алгоријско–типолошке карактеристике сликарства из средњег века су остале сачуване, али са промењеним тежиштем порука које сада леже превасходно у области морала. Старозаветне сцене су биле посебно популарне у северној Холандији која је била под јаким калвинистичким утицајем.

Трећи одсек је покушај васпостављања њихових трагова у потоњој уметности. Реч је о додатних 43 слика расутих по различитим салама Старе пинакотеке. Откуда Адам и Ева пред Богородицом? Откуда потичу иконографски символи Еванђелиста: орао, бик, анђео и лав? У овом одсеку ће бити изражени мотиви као што су „Обрезање Христово“ или „Увођење Христа у храм“. Древнојеврејски језик Старог Завета ће бити доследно примењиван и у хришћанској иконографији, али све више као орнамент, да би се slikama придао дух аутентичности, као што је то, по аналогији, и сликање Мојсија и пророка у изображавању сцена из Новог Завета. За све ове паралелне мотиве и узајамну типолошку референцијалност Старог и Новог Завета, ова изложба „отвара очи“ снагом своје задивљујуће фактичне евидентности.

Из новије историје црквеног образовања

Високо образовање Српске Православне Цркве у 20. веку

(шести део)

гр Александар Раковић

Ректор Слободан Јовановић је 1914. у Светосавској беседи на Београдском универзитету казао да универзитет неће бити потпун док се не отворе богословски и медицински факултет и пољопривредни одсек. Није поменуо разлоге због којих богословски факултет до тада није отворен нити којем би типу високе школе припадао. Пошто је додао да се „културни задаци“ Београдског универзитета не могу с успехом обављати без богословског и медицинског факултета и пољопривредног одсека, отварање ових школа је поново актуелизовано.

Весник Српске Цркве је известио у априлу 1914. о новом кораку ка „установљењу“ богословског факултета: „У пројекту измена и допуна закона о Универзитету, предвиђено је установљење и богословског факултета. Биће шест факултета: богословски, философски, правнички, технички, медицински и пољопривредни. Државни Савет прегледао је овај предлог и дао мишљење: да би богословски и пољопривредни факултети требало да буду одсеки. Једно или друго, ми само очекујемо да се што

пре дође до остварења овога пројекта“. Дакле, Државни савет је сматрао да високо богословско образовање треба да буде одсек другог факултета, сасвим извесно Филозофског факултета. Међутим, реализацију једног или другог решења прекинуо је Први светски рат.

Околности након светске катастрофе дале су додатну тежину разлозима за оснивање богословског факултета на Београдском универзитету. Руски теолози пристигли у југословенску државу, међу којима је било и професора духовних академија, као и српски теолози из Богословије у Сремским Карловцима који су имали научна звања, допринели су попуни високообразованог теолошког кадра. Сплет историјских и политичких околности, трагедија Русије и уједињење српског народа у Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца (Краљевство СХС), убрзали су коначну одлуку о оснивању Православног богословског факултета у Београду.

Министар просвете Краљевства СХС Љубомир Давидовић писао је средином априла 1919. ректору Београдског

универзитета да оснивању богословског факултета, „чије формирање досада из разних узрока није извршено, ваља приступити одмах, тако да би рад у њему могао у најкраћем времену отпочети“. Давидовић је замолио ректора да ово питање изнесе пред Универзитетски савет који је потом требало да донесе закључак о промени члана 4. Закона о Универзитету. Истим поводом Давидовић је писао и београдском Митрополиту Димитрију, коме је поручио како је „наступио момент да се приступи потребним и претходним припремама за отварање Богословског факултета на нашем Универзитету“. Министар је замолио Митрополита да именује особе које ће заједно са представницима Београдског универзитета ради у Комисији за оснивање Богословског факултета.

Митрополит Димитрије је крајем априла узвратио писмо министру у којем је поред осталог рекао: „... Ми Вам овим путем изјављујемо Нашу благодарност на Вашем стању о потребним претходним припремама за стварање Богословског Факултета на нашем Универзитету. У исто време

стављамо Вам до знања, да смо Ми за стварање овога Факултета радили још пре ових ратова и сада се потпуно слажемо са Вашом намером...“. Митрополит је за рад у Комисији именоао ректора Призренске богословије Стевана Димитријевића и ректора Карловачке богословије др Викентија Вујића. Митрополит је истим поводом одредио нишког Епископа Доситеја за стручног представника Архијерејског колегијума при Комисији.

Шесточлана Комисија за оснивање Богословског факултета, у чијем су саставу били ректор Београдског универзитета и председник комисије Ђорђе Станојевић, Епископ нишки Доситеј, др Бранислав Петронијевић, др Чедомиљ Митровић, др Веселин Чајканивић и др Викентије Вујић, дала је 21. маја 1919. позитивно мишљење о богословском факултету уз издвојено мишљење Бранислава Петронијевића. Комисија је констатовала да богословски факултет може отпочети са радом у септембру 1919. ако се за то добију потребна финансијска средства. Комисија је појаснила због чега је богословски факултет постављен као државни приоритет у пролеће 1919. године: „Закон о Универзитету предвидео је при самом подизању Велике Школе наступању Универзитета, да се на нашем Универзитету заснује и Богословски факултет. Потреба, да се нашим верским службеницима да више Универзитетско образовање, био је главни мотив за оснивање тога факултета. Али ма колико били важни разлози, који су у оно доба, кад се скоро једновремено Србија бринула о верским представницима у својим узаним границама, определили осниваче нашега Универзитета, да се нашем свештенству и духовенству пружи прилика,

за научно верско образовање, данас у знатно проширеним границама Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, у коме су верски односи много сложенији и кад су три вере, којима наш народ припада, дошли у непосредну везу и неизбежни додир, данас је та потреба не само много већа, већ и неодложна. Не сме се више пропустити ни један тренутак, а да се замисао законодавног тела о оснивању Богословског факултета не приведе у дело. Комисија за оснивање Богословског факултета благодари и Господину Министру Просвете и Универзитетском Савету, што су омогућили својом иницијативом и садејством, да се то важно питање приведе крају“.

Ванредни професор филозофије на Филозофском факултету у Београду др Бранислав Петронијевић је 20. маја 1919. приложио одвојено мишљење у којем је навео да је Законом о Универзитету из 1905. године било предвиђено оснивање духовне академије на Београдском универзитету, али да је Универзитетски савет сада предложио измену члана 4. поменутог закона и тиме потпуно изједначавање богословског факултета са осталим факултетима Београдског универзитета. Петронијевић је навео како би било најбоље да богословски факултет буде духовна академија изван Београдског универзитета, али да ако то није могуће, члан 4. Закона о Универзитету остане непромењен. Он је нагласио да теолошке дорме не почивају на научном сазнању и да „теолошки факултет не може према томе имати никакве наставне везе са осталим чисто световним факултетима“.

Ректор Ђорђе Станојевић је 26. маја 1919. поводом рада Комисије за оснивање Богословског факултета послao министру просвете посебан допис у

Слободан Јовановић (1869–1958)

којем је између осталог рекао: „Руководећи радом комисије, о постављеном задатку, мени је било пријатно да констатујем, потпуну једнакост погледа, о задатку нашега новог факултета, како код већине представника Универзитета тако и код свију представника цркве. Та једнодушност била је разлог, што су дебате око тога питања биле кратке и што се убрзо дошло до дефинитивних закључака по том врло важном питању“. „Противно сваком очекивању, нису представници цркве доказивали немогућност слободе излагања верских и научних доктрина на Богословском факултету, који би био саставни део Универзитета; ту немогућност износи представник Универзитета г. др Б. Петронијевић, који у своме одвојеном мишљењу излаже своје погледе, које остали чланови нису ни прихватили ни усвојили“.

Полемика се, међутим, из Комисије за оснивање Богословског факултета убрзо пренела на странице штампе и у Привремену народну скупштину Краљевства СХС.

— наставиће се —

– Пре сто година –

„Слушајте официре који су живи“

Живорад Јанковић

Познати песник Милан Ракић, као секретар Министарства иностраних дела Краљевине Србије, 26. септембра 1912. г. пише из Куршумлије са великим дозом оптимизма: „Неке карауле на граници предаће нам арнаути без борбе. Имамо доста путовођа арнаута и Срба. Четници су добро опремљени и прилично обучени и могу учинити доста користи војсци.“

Речи конзула Ракића блиске су реалности и могућности да се десе. Уместо тога, збило се оно што је изгледало као немогуће. Тако, стварност изгледа „мање реална“.

Слика се уклапа у контекст општих збивања и није по себи никакво изненађење. Стога је тешко разумети оно што се збива само две недеље касније кад се реч „изненађење“ свуда среће – и код учесника и извештача, а потом и код каснијих истраживача – у толикој мери да „изненађење“ представља и толика њена употреба.

Помињу се и други моменти који би могли ићи на руку српској војсци: „Важан су фактор биле и везе, што су их многи официри и војници имали у крајевима у које се продирало... Многи су били директно одавде родом, а многи су одавде водили своје порекло.“ И ова тврђња спада у област очекиваног, али се кроз изворне текстове такво деловање не примећује.

Неочекивано је и оно што јавља 22. септембра начелник Врањског округа Министарству унутрашњих дела: „Турски ли-

стви имају прилично тачне податке о кретању српске војске. Младотурски лист ‘Туран’ јавља да у Врању и Врањској Бањи има око 120 четника спремних да упадну у Турску. Србија, вели ‘Туран’, је утврдила сва утврђења према граници, стара појачала, карауле тако исто“. Сведочења учесника потврђују оно што пише турски лист. „Зборно место и бивших комита и сада нових добровољца било је у Врањској Бањи. Уписивање је вршено у кафани ‘Код Талимата’ над којим се вијорила застава Србије. Одзив је био преко сваког очекивања.“ Турске новине као да пишу по извештавају неког свог „дописника“ са лица места. Исто тако се зна да је турски командант Зеки-паша „учи битке располагао доста тачним подацима о српским снагама пред фронтом и плански припремао битку“.

Са друге стране небројено пута се показало како Турци умеју да чувају тајну и изненаде – по Патријарху Пајсију, изненадили су монахе манастира Милешеве (1594) кад су однели мошти Светога Саве да их спале у Београду; изненадили су Србе и сечом кнезова почетком 1804; изненадили су Србе пред Кумановску битку...

Обични назив Кумановска битка није општеприхваћен од самих учесника овог знаменитог догађаја у историји целог Балкана. „Шездесет година се говори и пише углавном о Кумановској бици 1912. г. а као да се заборавља име Младо Нагорично где су Срби десетог и

једанаестог октобра те године преломили и последњи беочуг ропског ланца који их је вековима стезао и крв им цедио. Оно што се десило на Куманову управо је отпочело на Младом Нагоричину“.

Истинитост тврђње може се проверити и посебним, а сигурно мало и нерадо коришћеним методом. Знатан број палих официра у тадашњој штампи добио је краће некрологе. Са мало пажње може се приметити да ти текстови уједно постају и „параметар“ значаја поједињих битака. За већину од тако представљених жртава каже се да су пали на Младом Нагоричину. Иначе, ван поменутих некролога помени овог места су ретки и мало ко би на основу њих могао да уочи његов значај.

Тим поводом се најчешће помиње погибија команданта Седмог пукова потпуковника Александра Глишића. Пометњи насталој у тренутку његове смрти доприноси и чињеница да је већ дотад пало много старешина. Команду је преузео капетан Ђукић. У најтежем моменту војничима око себе обраћа се речима и охрабрења и команде истовремено: „Оставили су нам четири топа и ми смо их данас победили. Сад имате да слушате официре који су живи ако су ваше старешине погинуле“.

О приликама на фронту у том моменту говори касније и сам капетан Ђукић: „Успут сам срећао читаве групе помахниталих војника који су бесвесно блудили по Вису, не распознавајући се и не разумевајући се... Сви

питају, сви објашњавају и сви се надвикују.“ Присебност команданта утиче да се од избезумљене масе опет створи војска: „Уредили смо се, стишли и утврдили на положају и након једног часа одбили смо поновни ноћни напад поврнутих Турака.“ Утом је уследио преокрет на целом положају.

За Младо Нагорично се везује и смрт мајора Војислава Велимировића. „У путу сртне једног друга који се повлачио и саопштио му да наступају, колико је само он видео две турске дивизије: ‘Не питам колико има Турака, но где су. Ја знам само за напред...’ Убрзо потом избио је на боиште... Није још ни успео да развије свој батаљон за борбу, кад буде обасут страшном артиљеријском ватром са више страна а пешачком и са врло близког одстојања“. Није поштовао напредбу за повлачење и пао је достојно јунака. Жртва није била „узалудна“: „Остао је на положају да са својим батаљоном изгине, и даде времена осамнаестом пуку да се спреми за борбу.“

Младо Нагорично је галерија јуначких ликова и антологија подвига од којих је најчешће помињан Александар Глишић, Војислав Велимировић, Светислав Милић... Гест капетана Милића као последње средство одбране доноси преокрет: „...наредбу је извршио. Чету је вратио по водницима а сам је претпоставио смрт повлачењу... ‘Уби се капетан’, повикаше војници и јурнуше напред.... После неколико минута Турци су бежали и ми смо наступали“.

Комитски одреди увек раде по посебним правилима, ретко и мало доступним широј јавности. Отуда и толико шаренила у представљању њиховог рада. Овде су приказани као део пешадијских јединица од којих се не издвајају.

О улози четника и очекивањима од њиховог деловања помогнутог богатим војничким

искусством и изванредним познавањем терена много се говорило. Као и скоро све наведено у поменутом писму конзула Ракића није се ништа остварило. По доступним вести-

ма комите чувеног војводе Вука у дане Кумановске битке боре се као „обична“ пешадија, мало свесни свега онога што се са њима и око њих збива, захваћени оним истим „изненађењем“ као и борци којима је то био први дан ратовања.

Кумановска битка је необична, па и изузетна и по свом току и по исходу. Стога је изузетан и језик којим се изражава оцена о њој.

Према савременим описима различитог порекла, збивања око Кумановске битке се одвијају линијом савршене грешке. Све је урађено супротно правилима војничког заната. Зато би циници рекли да за успех и није неопходан неки озбиљан рад. Довољно је доследно грешити. Стога се често говори у пола гласа јер има пуно онога што би се радо прећутало. Мало је рећи да је ту Србе послужила срећа. Ближе је суштини ако се каже да се ту и срећи „посрећило“. Стога се може оценити и као „незаконит успех“. Немар је такав и толики, да би у случају „очекиваног“ неуспеха цео подухват лично на саботажу. Отуда је овде важније питање зашто је онако било него како је било – „По ратној логици, Срби, премда су могли да победе нису могли тако потпуно победити“.

У тражењу одговора на решењу загонетке ове значајне битке незаменљиви су судови уче-

Српска артиљерија у Кумановској бици ;
фото: <http://www.wikimedia.org/>

сника: „Ја сам прост војник, али мислим да могу погодити зашто смо ми Срби ипак победили. Зато што нисмо жалили своје животе. Ми смо јуришали напред, предвођени својим храбрим официрима, који су увек ишли први пред војском... Могло би се погрешно помислити да је узрок наших победа – рђав квалитет Турских трупа. Многи и не сањају колико је храбрости и безумља код тих азијатских фанатика“.

Време ратовања Црнога Ђорђа (1804–1813) познато је по великим славним победама и недостижним јунацима. Победа је било и сто година касније, али тад тако изразитих јунака као да нема. За протекло време измене се начин ратовања. Нестају мегдани појединача који су могли да одлуче битку. Улога јединке се сада далеко умањује, а добија на значају војничка јединица.

Стога су у ратовању 1912. године слични примери ретки: „Оваквом се некада певало у епу. Мундир је многе носио, он је носио мундир. Да би ловац, имао би сокола на рамену... ниским се није такмичио. Био је један...“ Слично говори и Вук Каракић о Хајдуку Вељку Петровићу, кад га пореди са Ахилом и Обилићем, са којима би у њихово време био њима раван, док је питање да ли би се у Вељково време они могли равнati са Вељком.

Епископ Јован Пурић

Еколошке теме

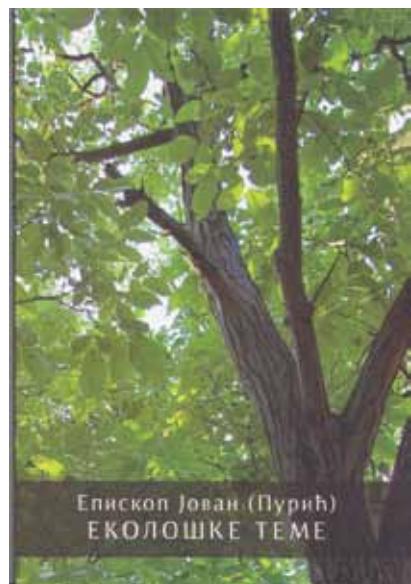
Београд : Задужбина светог манастира Хиландара, 2013
147 стр. : илустр. ; 21 см
ISBN: 978-86-7768-067-1

У издању Задужбине светог манастира Хиландара, а са благословом игумана ове свете српске царске лавре, као шеста књига у едицији „Савремено богословље“, објављена је књига *Еколошке теме*, аутора Епископа Јована (Пурића).

Из надаслова књиге *Лишуртија, свешт, есхатон – еклисиолођа и еклисиолошка еколођа*, види се спремност аутора да се ухвати у коштац са савременим проблемом, који је очигледан у свим деловима света и који је инспиративан за промишљање и покушаје решења. У самом уводу – „Еколошки проблем као проблем односа човека према свету“ – Владика Јован јасно исказује свој став о датој теми, на који се надовезују два наредна поглавља „Хришћанска теологија и екологија“ и „Званични документи Православне Цркве о проблему еколошке кризе“. На тај начин аутор у првом делу књиге говори о савременим покушајима да се проблем превазиђе из визуре најпознатијих православних богослова, стављајући акценат на документ са међуправославне конференције о заштити животне средине, која је одржана на Криту 1991. године. На овој конференцији су донети закључци који се могу сматрати својеврсним смерницама за даљи приступ православних теолога еколошком проблему. Истакавши да Православна Црква не би требало да постане, нити да се поистовети ни са каквим еколошким покретом, партијом или идеолошком и философском организацијом, аутор акцентује речи са поменуте конференције наводећи да „Црква треба да обрати пажњу на православни евхаристијски и подвижнички етос, који је обележје православног односа према природи“.

Врло је значајно што је Владика Јован документ са конференције на Криту инкорпорирао у свој поглед на решавање еколошког проблема, јер је на тај начин потврдио спремност целе Цркве да се созерцава и успешно реши проблем. Тумачење и ширење димензија самог документа јасан је правац у методологији рада Епископа Јована, који пишући књиге *Христолођа* и *Сошириолођа* детектује проблем који је еклисиолошки и антрополошки, а изнедрен је из неразумевања, односно непоштовања христологије, а самим тим и сотириологије. Величина рада јесте у томе што поменути документ даје смернице за даља промишљања и за напредовање у превазилажењу проблема на пољу екологије. Да је Владика Јован само приказао документа са разних конференција, сабравши их у једну књигу, његов труд не би био оригиналан, и не би могао да буде ауторски, већ би то био само преводилачки допринос. На овај начин Владика Јован потписује стваралачки и оригинални рад који се ослања на мисли великих православних богослова који су говорили на тему екологије: Митрополита пергамског Јована Зизиуласа, Епископа браничевског Игњатија, о. Јована Романидиса, Илије Иконому и Христа Јанараса.

Други део књиге почиње поглављем „Антрополошки егоцентризам – извор еколошке кризе“, у коме Владика Јован детектује проблем и протагонисту. Затим следи допринос православног богословља решавању проблема еколошке

кризе, али и наставак разлагања проблема у поглављима: „Грехопад Адамов – праизвор еколошке кризе твари“ и „Оваплоћење Бога Логоса – источник нове твари и новог човековог односа према творевини“, где се описаны проблем превазилази и надилази. Врло су значајни одељци: „Антропокосмички допринос светотајинске екологије решавању данашњег еколошког проблема“; и – као смислени наставак – „Решење еколошке кризе, које је немогуће ван искуства Литургије и подвижништва Цркве“. Владика Јован је узео за пример антрополошко-социолошку проповед Светог Јована Златоуста која му је послужила као својеврсни православни допринос решавању еколошког проблема. На тај начин, аутор је истакао светоотачко предање у контексту решавања савремених проблема, што и треба

Отац Јован Мајендорф
Брак – православна перспектива
ОТАЧНИК, БЕОГРАД 2012.

МАЈЕНДОРФОВА КЊИГА ЈЕ ДРАГОЦЕНА СВАКОМЕ КО СЕ ИНТЕРЕСУЈЕ ЗА ХРИШЋАНСКО ПОИМАЊЕ БРАКА. У њој аутор истражује значења које је брак имао у јудаизму и Новом Завету, раној Цркви и римском праву, светотајинском животу и, на крају, савременом друштву. Теме којима се бави јесу други брак, мешовити бракови, развод, абортус, планирање породице и родитељство... Ова књига је од нарочитог значаја како за свештенство тако и за венчане и оне који се припремају за свету тајну брака.

да буде методологија приступа свим димензијама модерног света. Тако богословље постаје свевремена реалност, те не може да се посматра као археологија или историја...

Четири последња одељка представљају закључак и решење датог проблема: „Четири елемента православног Предања – допринос Цркве решавању еколошке кризе“; „Литургијска љубав према творевини – једини истински покретач еколошког деловања“; „Светотајинска космичност Божанствене Литургије“; и „Литургија као Света Тајна обједињења и уцелосњења света у Христу“. Владика Јован наглашава да Црква излаз из данашњих озбиљних еколошких проблема и претеће еколошке катастрофе налази управо у односу човека и Бога, који је омогућен Оваплоћењем Логоса, а даље се остварује учешћем у литургијској заједници, баш зато што повезује еколошку кризу са антрополошком кризом и спасење света са спасењем човека. Литургија има и социјолошке и космоловске импликације, с обзиром на то да цела творевина бива узнета Богу ради живота преко човека који је *юстиондар света створеној*. Решење еколошке кризе лежи у оживљавању литургијског етоса у народу, што би омогућило излечење „на смрт рањене природе“ погођене човековом небригом и деструктивношћу и надасве egoизмом.

У прилогу на крају ове књиге Владика Јован (Пурић) доноси став Руске Православне Цркве у вези са актуелним еколошким проблемима, те на тај начин заокружује целину.

ћакон мр Ивица Чайровић

Из старог Православља

Из записа сужња

Тридесетпрвог августа 1944. године, по старом календару, саопштише Немци Њ. Св. патријарху Српском Гаврилу и Њ. Пр. Епископу Жичком Николају (Велимировићу) да се хитно спреме, јер ће у току истога дана кренути на пут у правцу Петровграда (Бечкерека). Неколико дана пре тога, патријарх се рђаво осећао од бубре-га и лежао је два дана у кревету. На патријархове протесте, како је „нечовечно“ да га болесна крећу, официр је одговорио да се може жалити вишем официру у Петровграду. У вече, истога дана, јављено је телефоном да се пут одлаже за сутрадан. Тако је и било. Првог септембра, на црквену Но-ву Годину, у пет сати ујутру, кренули су патријарх и владика, испраћени од две манастирске куварице, једног избеглог Србина из Хрватске, игумана манастира и од радозналих погледа немачких војника у манастиру.

Српски патријарх и владика Николај пошли су храбро онамо где се у то време налазило, како се говорило, око један милион Срба, које у лагерима које по фабрикама и рудницима немачким. Кренули су, готови на сваку жртву за свој народ, како то и приличи јерарсима мученичке Српске цркве. Кренули су са чврстим уверењем у скору победу истине и правде Божје и ваквог Српскога народа. Тек ће се у догледно време тачно оценити колики је народни капитал страдања ових црквених поглавара.

Патријарх Српски Гаврило, доведен је у манастир Војловицу маја месеца 1943 године. Пре тога је био интерниран у манастиру Раковица код Београда. Скупа, у манастиру Раковици и манастиру Војловици, до одласка за Немачку, патријарх је био затворен четрдесет и један месец.

Владика жички Николај Велимировић био је прво интерниран у манастиру Љубостињи од Петров-дана 1941. године па до 3/16 децембра 1942. године када су га Немци довели у манастир Војловицу. Све скупа, владика Николај је био у затвору у манастиру Љубостињи и манастиру Војловици 38 месеци.

У манастиру Војловици вршене су службе и молитве за „страждуши“ српски народ свакога дана. И патријарх и владика, наизменично служили су свакога празника службу Божју, а много пута и недељом, док је литургија служена сваке од оца Василија Костића, протосинђела и професора. Службе су биле скромне, више пута са једним свештеником, без ћакона, и увек без иједног верног, изузев немачког војника који је „вршио службу“. Али, иако скромне споља, молитве су биле врло осећајне и дубоке.

Владика Николај је вршио свакога дана јутрењу и вечерњу у својој соби. Поред тога, владика је свакога дана држао парастосе знаменитим Србима из прошlostи и свима онима који су умирали или гинули у то време, утолико су имена била објављивана преко београдских листова. Свакога дана владика је исечао имена умрлих и на парастосима их помињао. Тих исечака имао је читаве гомиле, што је он звао „својим иконостасом“.

Ради помена записа ових неколико редакта, док ће исцрпну слику Војловичког сужањства дати онај ко све ово преживе и сагледа његов прави значај за времена која долазе.

3/16 септембар 1944. године
Манастир Војловица

*Јован Велимировић
проф. дојословије и исалаш за време
сужањства у Војловици*

Православље – новине Српске Патријаршије, година III, број 55–56, Београд, 19. јун 1969. године, страна 8.

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пешровић

Никола Тесла (1856–1943)

СРБИЈА

Годишњица рођења Николе Тесле

У среду 10. јула обележен је Дан науке и 157 година од рођења Николе Тесле. Тим поводом је у Виминацијуму код Костолца отворен Дечији научни камп (ДНК) Центра за промоцију науке, а у Новом Саду је одржана дебата о новом брэндирању Србије.

Београдски Музеј Николе Тесле је у земунској Миленијумској кули на Гардошу гостовао изложбом „Дипломе Николе Тесле“ а у Холу науке у Квинсу у Њујорку, САД, музеј се делом своје поставке представио на изложби „Теслин чаробни свет електричитета“.

У граду Филаделфији у америчкој држави Пенсилванији, у којем је пре неколико година Теслин рођендан проглашен за званични градски празник, одржана је и научна конференција.

У Калифорнији је недавно покренут пројекат са циљем да се прикупе средства за постављање Теслине статуе у Силиконској долини. Такође у Сједињеним Државама режисер Мајкл Ентон припрема филм о Тесли под називом *Луди научник*. Режисеру Ентону је, како је изјавио, изузетностало до тога да филм буде што веродостојнији па ће, поред тога што је за улогу Тесле у филму изабран српски глумац рођен у Немачкој Бранко Томовић, део филма бити сниман и у Србији.

Код манастира Шишатовац на Фрушкој гори у току је градња ко-

пије родне куће највећег српског научника, етно-музеј, лабораторија и копија чуvenог Теслиног торња.

У манастирској библиотеци, коју су спалиле усташе у време НДХ у Другом светском рату, уз остало су чувана и писма која је шишатовачком монаху Петронију Трбовићу годинама из Њујорка слало његов сестрић Никола Тесла.

ЦЕТИЊЕ – ХЕРЦЕГ НОВИ Изложба скица, цртежа и костима колекције Његош

Поводом 200 година од рођења Петра Другог Петровића – Његоша, Његово Високопреосвећенство Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије благословио је отварање изложбе скица, цртежа и костима колекције „Његош“ Олге – Оље Ивањицки, која је у навечерје празника Светих првоврховних апостола Петра и Павла, у четвртак 11. јула, након свечаног празничног бденија у Цетињском манастиру, одржана у Књигопечатњи Цетињског манастира.

Два дана касније, модна кућа „Мона“ је уз подршку Митрополије црногорско-приморске, у новоотвореној галерији „Фреска“ на херцегновском Тргу Белависта, приредила исту изложбу, коју чини око 50 скица, цртежа и фотографија на основу којих је 2007. године, поводом 160 година од првог објављива-

ња Горског вијенца, реализована јединствена колекција високе моде. Сарадници Оље Ивањицки на колекцији „Његош“ били су креатори „Моне“ – Мина Мирковић, Мина Црнчевић, Тања Јовчић и Ана Лековић.

Изложбу у Херцег Новом посетиоци могу погледати до 12. августа, а затим ће од 15. до 30. августа ова изложба бити отворена у Никшићу.

Манастир
Светог Георгија у Дабру

ПРИБОЈ Српски монаси били врхунски хирурзи

Познато је, на основу историјских сведочанстава, да су у Хиландару, Студеници, Дечанима, Милешеви и неким другим српским манастирима радиле средњовековне болнице: ово потврђују многобројна писана сведочанства, фреске и предања, али недостају материјални докази. Но, постоје докази да је манастир Светог Георгија у Дабру, познатији као Ораховица у Мажићима код Прибоја, у 16. и 17. веку био болница у којој су и за савремена схватања рађене врло сложене операције. Завичајни музеј у Прибоју чува хируршке инструменте пронађене пре десетак година приликом археолошких ископавања.

Откриће грађевине, за коју су археолошка истраживања потврдила да је била болница, и хируршских инструмената, међу којима

су, рецимо, сврдло за извлачење пројектила и виљушка за ампутацију, открића су светских размера, рекао је за *Новости* Саво Дерикоњић, директор Завичајног музеја.

Током археолошких истраживања од 1999. до 2001. године пронађена је некропола са 180 скелета, од којих су на два видљиви трагови трепанације – то јест отварања лобање. Касније остеолошко-антрополошке анализе откриле су на глави једног женског скелета не само да је лобања отворана, него и да су на лобањи видљиви трагови прерастања, што недвосмислено потврђује да је пацијенткиња преживела.

Извор: <http://www.vjeronauka.net/>

БЕОГРАД Библистички симпозион

На Православном богословском факултету Универзитета у Београду 25–31. августа ове године биће одржан Шести међународни симпозион западних и православних библиста под називом „Свети Дух у Новом Завету и Цркви“. На овој конференцији ће учествовати еминентни библисти-новозаветници – и из западних и из православних богословских установа. Списак учесника могуће је погледати на <http://www.bfpsc.bg.ac.rs/>.

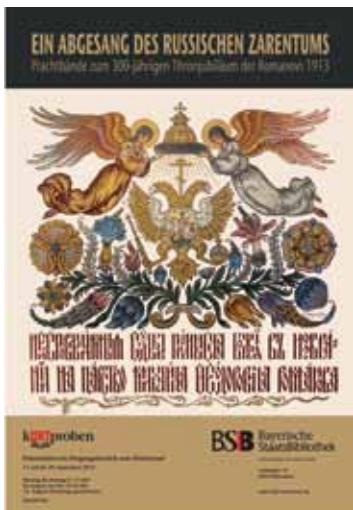
БАЧКА ПАЛАНКА Представа у част јубилеја Миланског едикта

У петак 5. јула 2013. године, у дворани биоскопа „Војводина“ у Бачкој Паланци, у оквиру духовних свечаности *Og Vidovdana do Ivana*, поводом 1700

Царски дом Романових 1613-1913

Документарна изложба у Баварској националној библиотеци у Минхену о успону и паду царске династије Романових у Русији

Пре тачно 400 година, 11. јула 1613. г., Михаил Фјодорович Романов (1596–1645) ступио је као први представник своје породице на царски престо Русије. Након што је династија властодржаца Рјуриковича (1598) ишчезнула са руског престола и пошто су смутне године борбе за престо минуле, ступила је нова династија Русије на царски трон. Из дома Романових (почев од 1762. г. име гласи Романов–Холштајн–Готорп) потичу императори Петар I Велики (1672–1725), Јелисавета I (1709–1762), Катарина I Велика (удата Романов 1729–1796) и Александар I (1777–1825). Романови ма припада заслуга за моћно проширење Руског царства. Под Николајем II (1868–1918) Русија је ушла у Први светски рат (1914–1918), који је уједно означио крај царства у Русији.

Само четири године раније такви преврати се нису могли ни наслутити. Тада је – пре скоро сто година – 1913. г. – прослављен 300-годишњи јубилеј Романових на трону Руског царства са великим помпом. За тај јубиларни повод царски јувелир Фаберже је цизелирао златно јаје опточено дијамантима и минијатурним сликама свих царева из династије Романов.

Баварска национална библиотека – *Die Osteuropasammlung der Bayerischen Staatsbibliothek* – подсећајући на овај догађај, изложила је из богатих колекција источноевропских књига свечане књиге које су за 300-годишњи јубилеј на трону Романових биле специјално декорисане. Изложени су примерци књига: луксузно украшене илустроване хронике Романових, Романови као бојари и царско крунисање Михаила Фјодоровича Романова, један научни спис Дмитрија Владимиrovича Цветајева о крунисању, историјски есеји Платона Григорјевича Васењка и Степана Фјодоровича Платонова о почецима императорске династије Романових и још неколико историографских студија с јубиларним сјајем.

Успомени на Романове је посвећена лепа документарна изложба у Баварској националној библиотеци у Минхену која ће трајати од 11. јула до 20. септембра 2013. године.

Протојакон Зоран Андрић

година Миланског едикта одржана је позоришна представа по тексту Владике Иринеја Ђирића из 1913. године која носи назив по хришћанским мученицима Перпетуи и Фелицити.

Представа нам показује живот првих хришћанских заједница и описује њихову непоколебиву веру приликом гоњења и стра-

дања за Христа. Глумци у овој сценско-уметничкој манифестацији били су ученици Гимназије „20. октобар“ из Бачке Паланке. Ученици су својом надахнутом глумом оставили дубок утисак код публике. Позоришни комад је режирао катихета Стеван Јурић.

Извор: Епархија бачка

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

БРАЗИЛ

Посета папе

Поглавар Римокатоличке цркве Папа Фрања отпотовао је 22. јула у Бразил, што је његово прво прекоморско путовање откако је изабран за папу.

Папа је у Рио де Жанеиро допотовао из Рима, посебним летом италијанске компаније Алишалија. С њим путују и његова пратња и новинари који ће извештавати о седмодневној посети Бразилу.

У складу с принципима скромног живота које проповеда, папа је сам носио свој ручни пртљаг, чак и док се поздрављао са званичницима који су дошли да га испрате.

Председница Бразила Дилма Русеф дочекала је папу на аеродрому у Рио де Жанеиру, другом по величини граду у Бразилу.

Папу је у Рију дочекало и око 350.000 младих римокатолика из 175 земаља, који су се ту окупили поводом Светског дана младих.

Папа Фрања стиже у родну Јужну Америку у тешком тренутку за Римокатоличку цркву на овом континенту – што због ширења секуларизма, што због опадања броја верника.

Према једној недавно објављеној анкети, само 57 одсто Бразилаца старости од 16 година па навише себе сматра римокатолицима, што је најнижи икад забележен проценат.

Папа Фрања је упозорио да глобална криза прети да створи изгубљену генерацију младих незапослених људи.

„Глобална криза није донела ништа добро младим људи-

ма. Прошле седмице сам видео податке о томе колико младих је незапослено. Прети нам могућност да имамо генерацију незапослених“, рекао је Папа новинарима који су га пратили на путу за Бразил.

Папа је затим истакао да је циљ његовог путовања да „охрабри младе људе да се интегришу у друштво“ и да убеди друштво да их не напусте.

„Када изолујемо младе људе, ми им чинимо неправду. Млади људи припадају породици, култури, вери. Не смемо да их оставимо саме“, додао је папа на свом првом путу у иностранство.

Извор: www.washingtonpost.com

СВЕТА ЗЕМЉА

Сусрет Архиепископа и Патријарха

Последњег дана своје посете Јерусалиму, крајем јуна месеца, Архиепископ кентерберијски Јустин посетио је Храм Гроба Христовог где су га дочекали палестински црквени великодостојници.

Архиепископ Јустин је том приликом изјавио да га је ово путовање у Свету Земљу, сада када ту долази као Архиепископ, подсетило на „јединство хришћана, који су упркос међусобним разликама, повезани љубављу Христовом“.

Архиепископ је цело јутро провео у Храму Гроба Христовог, затим се сусрео са бискупом Мунибом Јунаном [Munib Younan], лутеранским бискупом у Јерусалиму и председником Светског удружења лутерана који је Архиепископу предочио

искуство Лутеранске цркве у Јордану и у Светој Земљи.

Потом се архиепископ у манастиру Ап. Марка сусрео са сиријским православним пријатељима који су из Витлејема допутовали у Стари град у Јерусалиму како би се срели са њим. Међу њима је био и управник сиријске школе у Беит Јали, чијем је отварању 2006. године Архиепископ присуствовао.

Након што га је у Цркви Васкрсења Христовог дочекао Његова Светост православни Патријарх јерусалимски Теофил, Архиепископ се помолио на месту на коме је, како се верује, Христово тело припремано за погреб.

Обраћајући се Архиепископу, Патријарх Теофил је рекао да је „ходочашће Архиепископа, и његов боравак у Храму Гроба Христовог, створило нову везу између Архиепископа и хришћанске заједнице у Јерусалиму и Светој Земљи“. „Надамо се помоћи и подршци јер желимо да овде изградимо нову будућност за људе у овом тешком времену пуном изазова“, додао је он.

„Када хришћани као ходочасници дођу у Јерусалим, они то чине како би одали почаст чину љубави који је Христос показао на крсту. А када то чинимо, ми смо, као црквени великодостојници, приморани да кажемо: ‘Све си ово за мене учинио; а шта, Господе, да ја учиним за Тебе?’“, закључио је Архиепископ.

Извор: www.archbishopofcanterbury.org

ПОРТУГАЛИЈА

Православни дечији камп

Како преноси веб-сајт лисабонске парохије, деца парохија-

на из Лисабона, Каскаја и Порта провела су одмор у кампу који је организовала школа веронавуке парохије Свих Светих у Лисабону, под вођством директора кампа Ине Сирик и васпитача Едварда Купинског и Антонине Пишунове. Камп је организован у округу Алентежу, у покрајини на југу Португалије.

У кампу за младе служена је Света Литургија. На богослужењима је началствао настојатељ парохије Свих Светих у Лисабону игуман Арсенije, а на Литургији су деца читала Апостол, певала и помогала му у олтару.

Извор: <http://www.pravoslavie.ru/>

ГРЧКА Обрадива земља за незапослене

Архиепископ критски Г. Иринеј је у свом обраћању црквеној новинској агенцији „Догма“ [Church News Agency Dogma] рекао како Црква предлаже да се обрадива земља уступи незапосленима током овог тешког периода економске кризе. Он је додао да је људима потребна храна, наглашавајући да ће Црква у случају уступања земљишта испратити све потребне правне процедуре.

„Наравно, прво ћемо проверити да ли је онима који су изразили интересовање за обрадиво земљиште оно заиста потребно“, рекао је Архиепископ.

Овај пројекат је још увек само у фази разматрања захтева за уступање земљишта, а недавно је и атински Архиепископ Јероним изложио исту идеју.

Извор: <http://greece.greekreporter.com>

ТРОГИР Скуп беле браће

На празник Марије Магдалене, 22. јула, у Трогиру је призивом Духа Светога почела са радом Генерална скупштина доминиканског Реда проповедника.

У Цркви Св. Крижа на Чиову мису је служио учитељ Реда проповедника Бруно Кадоре а саслуживали су му пречасни Тимоти Редклиф и пречасни Карлос Коста. Након мисе је уследило уводно предавање. За великим столом конгресне дворане окупили су се доминиканци у белим хаљинама и на првом састанку разматрали су могућност реструктуирања реда.

Учесници Генералне скупштине, која ће трајати до 8. августа, до празника Св. Доминика, имају густ распоред: почињу са радом одмах након јутарње мисе, имају паузу за ручак и настављају са састанцима све до 18 часова.

Више од стотину припадника доминиканског реда допутовало је са свих континената у Трогир на Генералну скупштину која се одржава у склопу припреме за прославу 800 година од оснивања реда. Учесници су стigli из Тајвана, Вијетнама, Русије, Колумбије, Новог Зеланда, Пакистана, Чилеа... Генерална скупштина се одржава сваке треће године, а по први пут у Хрватској. На прошлој скупштини која је одржана у Риму за место одржавања овогодишњег састанка предложени су Аргентина, Шпанија и Италија али је гласањем изабрана Хрватска.

Извор: <http://www.dominikanci.hr/>

АУСТРИЈА 850 година манастира

Ове године се обележава 850 година од оснивања манастира Форау у Штајерској. Форау је 1163. године сазидао маркгроф Отокар III из захвалности за рођење свог сина и наследника, а основао га је надбискуп Еберхард салзбуршки. Манастир је убрзо постао познат по својој обимној библиотеци. Познати средњовековни рукопис *Vorauer Sammelhandschrift* потиче управо из овог манастира.

Током своје дуге историје, манастир је често био на мети Турака, Мађара и 1458. године су изграђена утврђења и одбрамбене куле око манастира које су касније само прошириле и ојачаване. У 15. веку су локални становници у великом броју често бежали у манастир да би се ту сакрили од најезде непријатеља. Данас манастир краси чак 15 високих кула. У 17. и 18. веку је изграђен већи део данашњих зграда које припадају манастиру. Крајем Другог светског рата манастир је био знатно оштећен, украдено је преко 5 000 књига али је сама црква остала нетакнута.

Манастир је у последњим деценијама у потпуности обновљен. Данас је познат по великом дворишту, цркви са две високе куле, пространим дворанама и пре свега по својој библиотеци. У главној сали библиотеке која је дуга скоро 25 метара налази се 17 000 књига а у другим собама је распоређено још 20 000 књига.

Извор: <http://www.stift-vorau.at/>

У ПАРИЗУ

Постхумно одликовање

У Цркви Светог Саве у Паризу 28. јуна ове године Орденом Свете царице Милице (Преподобне монахиње Евгеније) постхумно је одликована Ан–Мари Траније, секретар француске асоцијације *Источни фронт od 1915. до 1918. године* и унука генерала Шарла Транијеа, команданта француске коњице која је тих ратних година ушла у Скопље, Ниш, Прокупље и Свилајнац.

Ово високо одликовање Српске Православне Цркве у њено име је, испред породице Траније, примио њен брат Пјер. Свечаности су присуствовали Епископ западноевропски Лука са свештенством, као и адмирал Лакај, председник Удружења *Источни фронт od 1915. до 1918. године*. Одликовање је предао председник Црквеног одбора г. Христић. *Петар Петровић*

ЕПАРХИЈА ВРАЊСКА

Иконе на врховима Европе

Немања Милосављевић, дипломирани теолог, вероучитељ из Епархије врањске, са још тројицом планинара учествовао је на планинарској експедицији по Алпима, од 2. до 12. јула 2013. године, у организацији планинарско–спелеолошког клуба „Двиг“ из Владичиног Хана. Као духовну подршку и молитвени благослов током трајања експедиције са собом су носили иконе Господа Исуса Христа, Светог Николе, Светог Прохора Пчињског и Светог Јустина Ђелијског и Врањског које су их крепиле у тешком подвигу и које су изнели на свих 6 освојених врхова: Триглав 2864 мнв у Словенији, Гросглокнер 3798 мнв у Аустрији, Брајтхорн 4164 мнв у Швајцарској, Кастрон 4228 мнв у Швајцарској, Гран Парадизо 4061 мнв у Италији и Мон Блан 4810 мнв

НА ПАГУ

Уништена спомен плоча жртвама логора Јадовно

Координација јеврејских општина, Удружење Јадовно 1941, Савез антифашистичких бораца и Српско народно вијеће поставили су 29. јуна 2013. спомен–плочу жртвама Слане и Метајне (дијеловима комплекса усташког концетрационог логора Јадовно) на острву Пагу. Плоча је уништена у ноћи између 18. и 19. јула.

Ово је већ трећи пут да је споменик жртвама усташког логора смрти уништен. Први пут плоча је постављена 1975. а уништена 1991; обновљена је од стране наведених организација 2010. када је потрајала тек – два дана.

Извор: <http://eparhijazvornickotuzlanska.info/>

у Француској (највиши врх Алпа и западне Европе). *Н. М.*

У МИТРОПОЛИЈИ ЗАГРЕБАЧКО–ЉУБЉАНСКО Ивањдан у Загребу

На празник Рођења Св. Јована Претече – Ивањдан, 7. јула 2013. г., Митрополит загребачко–љубљански Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Преображења Господњег у Загребу уз саслужење загребачког свештенства. У својој беседи Митрополит Јован је говорио о празнику рођења као и о животу Светог Јована Крститеља. По завршетку Свете Литургије Митрополит Јован примио је у посету породицу Саватић из Либертивила.

Извор: www.mitropolija-zagrebacka.org

градње. На Светој Литургији саслуживали су свештеници: јереј Сретен Лазаревић, архијерејски намесник румски,protoјереј Милорад Симић, парох домаћин, protoјереј Драган Гвозденовић, парох божевачки, јереј Ратко Голубић парох румски и ћакон Слободан Вујасиновић.

По завршеној Светој Литургији Владика Василије је подсетио верни народ и на прославе које предстоје – обележавања 1700 година Миланског едикта у Сремској Митровици у септембру, а у новембру 300 година Митрополије карловачке у Сремским Карловцима. Преосвећени Владика је овом приликом одликовао јереја Милорада Симића правом ношења напрсног крста – чином protoјереја–ставрофора

Извор: [Епархија сремска](http://eparhija.sremска)

У МАНАСТИРУ СТУПЉЕ Петровданске свечаности

Централна прослава празника посвећеног Светим апостолима Петру и Павлу у манастиру Ступље је почела у недељу, 14. јула 2013. г., по Петровдану, Светом Архијерејском Литургијом, коју су служили Њихова Преосвећенства епископи:

У МАНАСТИРУ СТУПЉЕ

бањалучки Г. Јефрем и Епископ хвостански Атанасије, новоизабрани Епископ бихаћко–петровачки уз саслужење свештеника и свештеномонаха из Архиепископије београдско–карловачке, Епархија бањалучке и бихаћко–петровачке. У суботу, 13. јула, послиje вечерњег богослужења у манастирској порти је одржан културно–умјетнички програм.

Извор: Манастир Студиље

У АПАТИНУ

Светоапостолски дани

По благослову Владике бачког Г. Иринеја, у Апатину је ове године, од 8. до 13. јула по први пут поводом храмовне славе – Сабора Светих дванаест Апостола организована манифестација „Светоапостолски дани“. Манифестација је отворена, у понедељак, 8. јула, концертом црквених хорова – Св. великомученика Георгија из Бечеја, Св. цара Константина и царице Јелене из Сомбора и градског хора „Јединство“ из Апатина. Настављена је у уторак, 9. јула, духовном трибином – беседио је академик Владета Јеротић, на тему: „О појави наметања и одупирања у породици и друштву“. У среду је отворена изложба фотографија – „Изградња Храма Сабора Светих Апостола 1998–2012. године“, а у четвртак је, пред препуном двораном Дома културе у Апатину на духовној трибини беседио православни философ и публициста Владимир Меденица, из Београда, на тему: „Слово о љубави – на кога мислимо кад кажемо љубав“. На сам дан празника служена је Света Литургија којом је началствоваоје протонамесник Предраг Билић, парох стапарски, уз саслужење свештенства из апатинске, оначке, бачкобрестовачке и сомборске парохије. Светој Ли-

Апел за помоћ

Свештеник Владимир Живковић из Бечмена има 33 године, отац је троје деце. О. Владимир је оболео од акутне мијелOIDне леукемије и налази се на клиничком лечењу. Одређена средства већ су сакупљена, али потребно је сакупити још 40.000 евра.

Епархија сремска покренула је акцију прикупљања средстава. Помоћ за о. Владимира можете уплатити на текући рачун број 205-9011005008373-28, Комерцијална банка, на име Сретена Лазаревића; сврха: лечење свештеника Владимира. Благодарећи помоћи Добротворног фонда СПЦ „Човекољубље“, Телеком Србије одобрио је СМС број 3494 преко којег, слањем празне поруке, можете уплатити 100 динара за лечење о. Владимира.

тургији је присуствовао и жупник оначки и апатински и архипрезбiter подунавски Римокатоличке цркве у Србији Јакоб Пфајфер.

Протонамесник Драјан Шешевић

У КУКЉИНУ

Прослава јубилеја

У суботу, 13. јула 2013. године, на Павловдан, на брду Градиште које припада селу Кукљину (у близини Крушевца), одржана је централна свечаност Епархије крушевачке, а поводом обележавања 1700 година од доношења Милanskог едикта (313. године). Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ крушевачки Давид уз саслужење преко 60 свештенослужитеља Епархије крушевачке у Цркви Св. цара Константина и Јелене. Велики број мештана кукљинске парохије је учествовао у Литургији. Владика је пароха кукљинскогprotoјереја Далибора Милошевића одликовао напрсним крстом за његов труд и залагање на парохији и Епархији крушевачкој. По Литургији је одржан и пригодан уметнички програм који су приредили чланови КУД-а „Ивица Јеремић – Шицер“ из Кукљина. Свечаност је окончана трпезом љубави и беседом оца Вукмана Петровића – намесника жупског, који је говорио о личности Светог цара Константина Великог, његове мајке Свете Јелене и значају Милanskог едикта.

Извор: Епархија крушевачка

НА НЕМАЊИЋКОМ МЕТОХУ

Петровдан у Великој Хочи

На празник посвећен Светим апостолима Петру и Павлу у Великој Хочи је служена Литургија на црквишту посвећеном овим светитељима. Литургију је, у присуству педесетак верника из Велике Хоче и Ораховца, служио парох великохочански protoјереј–ставрофор Миленко Драгићевић. У празничној беседи отац Миленко је рекао: „Где год има народа, има и цркава; где год има камена темељца, има и цркава, јер Господ је казао да ће на камену саградити цркву коју нико не може разрушити. Ми смо данас дошли на ово свето место, иако је у рушевинама, јер су ту вековима долазили наши преци и клањали се апостолима Петру и Павлу“.

По подацима који су остали у старијим списима, на месту данашњег црквишта, које се налази са десне стране старог пута ка селу Зочиште, постојала је црква подигнута у 16. веку која је била посвећена Св. Петру. На црквишту, сакривеном од пролазника високим брестовима и ониским растињем, Литургија се служи само на Петровдан, 12. јула.

Извор: Епархија рашко–призренска

У КУЋАНЦИМА

Храмовна слава

На празник Св. првоврховних апостола Петра и Павла Његово Преосвештенство Епископ славонски Г. Сава служио је Свету Архијерејску ➔

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Олга Стојановић

Литургију у Кућанцима, родном мјесту блаженопочившега Патријарха Павла. Преосвећеном Епископу саслуживало је свештенство Епархије славонске. Посебна радост била је видјети браћу из Србије, њих четрдесет, а који већ имају традицију долазити у Јасеновац и Кућанце и поклонити се светињама Епархије славонске. Послије читања Светог Јеванђеља вјернима се обратио протојереј-ставрофор Ђорђе Теодоровић, честитајући празник, говорећи о значају светих апостола, а нарочито о блаженопочившем Патријарху Павлу и његовом значају за наш народ и Епархију славонску.

Извор: <http://eparhija-slavonska.com>

У БЕОГРАДУ

Св. Козма и Дамјан

С благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Владика липљански Г. Јован, викар Патријархов, на празник Светих бесребреника Козме и Дамјана, 14. јула 2013. г., служио је Свету Архијерејску Литургију у капели Клиничког центра Србије у Београду посвећеној овим светим мученицима. Истог дана, Светом Литургијом којом је началствовао протојереј-ставрофор др Владимир Вукашиновић, архијерејски намесник београдски први, уз саслужење протојереја-ставрофора Ђуре Шуше и протојереја Илије Шмигића свечано је прослављена слава капеле Клиничко-болничког центра „Дедиње“.

Извор: Информашивна служба СПЦ

У ЕПАРХИЈИ ГОРЊОКАРЛОВАЧКОЈ Прослава заштитника

Вечерњим богослужењем започела је прослава заштитника Епархије горњокарловачке Свештеномученика Саве Горњокарловачког. На дан

НАЈАВА: ЂУРЂЕВИ СТУПОВИ – БЕРАНЕ, 1213–2013

800 година манастира

Поводом обележавања великог јубилеја – 800 година од оснивања задужбине Немањића, манастира Ђурђеви Ступови у Беранама, Српска Православна Црква и Епархија будимљанско-никшићка позивају све своје вјернике и све грађане да присуствују јубиларној академији 3. августа у 21 час и Светој Архијерејској Литургији, 4. августа у 9 часова, која ће се одржати на платоу испред наше светиње, манастира Ђурђеви Ступови у Беранама.

Епархија будимљанско-никшићка

празника, 17. јула 2013. г., Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г. Герасим уз саслужење Архимандрита Михаила, протојереја-ставрофора Јеленка Стојановића, протојереја Радослава Аћелића, јереја Николе Малобабића и ђакона Предрага Сушића.

Извор: Епархија јерњокарловачка

У ЕПАРХИЈИ КРУШЕВАЧКОЈ Дан епархије

Дан Епархије крушевачке 21/8. 7. 2013. г. – Св. великомученик Прокопије прослављен је у манастиру Св. Луке у Бошњану код Варварина. Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ крушевачки др Давид уз саслужење двадесет четири презвитера и четири ђакона и уз присуство великог броја верника и свештенства.

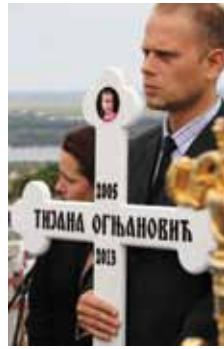
Настојатељ манастира Стрмац јеромонах Николај добио је чин протосинђела. После Литургије и сечења славског колача била је постављена трпеза љубави за присутне госте у новоосвећеној трпезарији новог манастирског конака.

Војислав Рутић

У БЕОГРАДУ

Молитвени испраћај

Његово Преосвештенство Епископ хвостански Г. Атанасије, новоизбрани Епископ бихаћко-петровачки, служио је 21. јула 2013. године на београдском гробљу Лешће опе-

ло Тијани Огњановић. Поред родитеља, родбине и пријатеља, опелу су присуствовали престолонаследник Александар Карађорђевић и принцеза Катарина, представници Министарства унутрашњих послова и више стотина грађана пристиглих на последњи испраћај мале Тијане. Тијана је преминула 15. јула у болници у Хјустону где је чекала на трансплантију срца.

Извор: Информашивна служба СПЦ

У НОВОМ САДУ

Гости из РПЦ

У недељу четврту по Духовима, а на празник Светог славног великомученика Прокопија, 21/8. јула 2013. године, Евхаристијским сабрањем у Саборном храму у Новом Саду, началствовао је Његово Високопреосвештенство Митрополит тернопольски и кремењетски Руске Православне Цркве Г. Сергије, уз саслужење Преосвештеног Епископа јегарског Г. Порфирија, више свештеника Руске Православне Цркве и свештеника и ђакона из Новог Сада. Предивна Литургија, уз појање хора „Свети Георгије“, сјединила је српски и руски верни народ Божији који је испунио наос и порту новосадске Саборне цркве.

После прочитаног одељка из Светог Јеванђеља присутнима се обратио Епископ јегарски Г. Порфирије. На крају Свете Литургије све присутне је поздравио и Високопреосвештени Митрополит Сергије који предводи делегацију Удружења православне омладине која од 20. до 27. јула, у организацији Агенције за поклоничка путовања „Светињама у походе“, борави у посети Српској Православној Цркви. Чланови Удружења православне омладине су 20.

„Свако ко сваћа Цркву и државу мисли зло Србији“

У Независним дневним новинама Информер, од 19. јула текуће године, на страни 4 и 5, у оквиру рубрике „Ударне вести“, објављена је изјава Епископа јегарског Порфирија под насловом: „Свако ко сваћа Цркву и државу мисли зло Србији“.

Објављујемо интегрални текст изјаве Епископа јегарског:

„Очигледно је да, у разговору са руским Патријархом, наш Патријарх није критиковао власт у Србији, него је једноставно поновио оно што сви зnamо и осећамо, а то је да се наше државно руководство, и то не само актуелно, налази под континуираним притиском западних сила у погледу решавања статуса јужне српске покрајине.“

Уверен сам да у овако тешком тренутку, када се Црква и држава боре за очување нашег идентитета и за очување нашег народа и светиња на Косову и Метохији, свако измишљање сукоба Цркве и државе, а поготово злонамерно мењање смисла речима које је изговорио Патријарх или неки политичар, доноси велику штету и Цркви и држави.

Свака злонамерна изјава, чији циљ је да произведе сукоб Цркве и државе, било да долази од политичара, црквених кругова, медија или невладиног сектора, је штетна за све људе, било да себе зову верницима или грађанима. Јер и Црква и држава су наше.

Констатујем и да је Патријарх Кирил речима: ‘Сматрамо да треба размишљати о моделима за регулисање ситуације на Косову и Метохији, тако да сваки модел претпоставља чврсте границе живота српске заједнице и светиња Српске Православне Цркве’, показао мудру реалистичност и добро познавање политичке ситуације у којој се ми налазимо.“

Информативна служба Епархије бањичке

јула посетили Светоарханђелски манастир у Ковиљу, а у недељу, 21. јула су, после Свете Литургије и боравка у Новом Саду посетили Сремске Карловце. *Извор: Епархија бањичка*

У ЈЕГИНОВОМ ЛУГУ
Освештан Храм Св. Тројице

Владика зворничко–тузлански Г. Хризостом освештао је 21. јула 2013. године новоизграђени Храм Свете Тројице у Јегиновом Лугу. Храм Свете Тројице подигнут је по пред девастираног храма у Јегиновом Лугу. Преосвећеном Владици саслушало је свештенство и монаштво Епархије зворничко–тузланске у присуству великог броја расељених вјерника. Битно је напоменути да је у Јегинов Луг прије Отаџбинског

рата било село са највећим бројем српског живља у Тузланском кантону, а након ратних збивања вратило само дванаест српских породица.

Извор: Епархија зворничко–тузланска

ПРОКУПЉЕ Градска слава

Гроб Светог великомученика Про-копија у његовом храму у Прокупљу и ове године је сабрао мноштво верног народа да узнесе молитве овом Христовом страдалнику.

Верни народ је са многобројним свештенством Нишке епархије и гостима из других епархија, представницима општинских власти и институција, војском и полицијом и сачекао свог архијепископа, Преосвећеног Епископа нишког др Јована. Епископ је принео евхаристијско благодарење Господу Христу. У току Свете Литургије, на Малом входу, чином протојереја одликован је в. д. архијерејског намесника топличког, свештеник Слободан Петровић, дугогодишњи прокупачки парох.

Извор: Епархија нишка

У СТАРОМ ГРАЦКОМ Параостос српским жетеоцима

У Старом Грацком код Липљања, 23. јула 2013, је параостосом, који је служио протојереј Саво Шмитић, обележена погибија 14

српских жетеоца, међу којима је најмлађи имао 17 година, а које су брутално ликвидирали албански екстремисти у лето 1999. Поводом овог злочина, али и свих других почињених на Косову и Метохији, у селу је 19. јула почeo меморијал под sloganом „Нигде мањег села, а толико жртава“. Директор Канцеларије за Ким Александар Вулин запитао је у Лепосавићу какав је ауторитет међународне заједнице која не може да одговори ни на један злочин почињен над Србима на Косову и Метохији.

Извор: Епархија рашко–призренска

ДОБРОЧИНСТВО

Београд, Добрињска 2
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
dobrocinstvo@gmail.com
www.dobrocinstvo.spc.rs

ЛЕТЊА ДУХОВНА ШКОЛА
Манастир Соко 10 - 17. август

СВЕТИЊЕ МОСКВЕ
25. август - 03. септембар
Дивјејово, Владимир, Оптина...

ОДМОР У ПРЕДВОРЈУ СВ. ГОРЕ
04 - 14. септембар

МАНАСТИРИ ГРУЗИЈЕ
07 - 15. септембар
Домовина равноапостолне Нине

ХИЛАНДАР 08 - 14. септембар

КРСТОВДАН У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ
22 - 30. септембар
22. септембар - 04. октобар

ОСТРОГ
сваког викенда

АГЕНЦИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

АМФИА

064/167-9082 064/800-1322

АМФИА

Ибарска 40, 37000 Крушевац
037/491-138
informacije@amfia.rs
www.amfia.rs

Помозите и ви обновује Призренске богословије!

У септембру 2011. године обновљен је рад Богословије у Призрену, која је запаљена и уништена у мартовском погрому 2004. године.

Богословија је од кључног значаја за опстанак српске заједнице на Ким – којој су потребни свештеници који су одрастали, учили и живели на овим просторима. Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска овом приликом упућује апел верном народу у земљи и расејању да својим прилозима помогне рад Призренске богословије.

Динарски рачун:
Комерцијална банка, 205-172349-51

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се
на следеће часописе
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)
	Србија	Иностранство	
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Теолошки појледи	900 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
Светосавско звонце	690 динара	25€	Обичном поштом
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија